

Íslenska æskulýðsrannsóknin 2023

Farsældarvísar: Reykjavík

Mannréttinda- og ofbeldisvarnarráð

Þátttakendur

Íslenska
æskulýðsrannsóknin

23808 einstaklingar sem svöruðu 2023

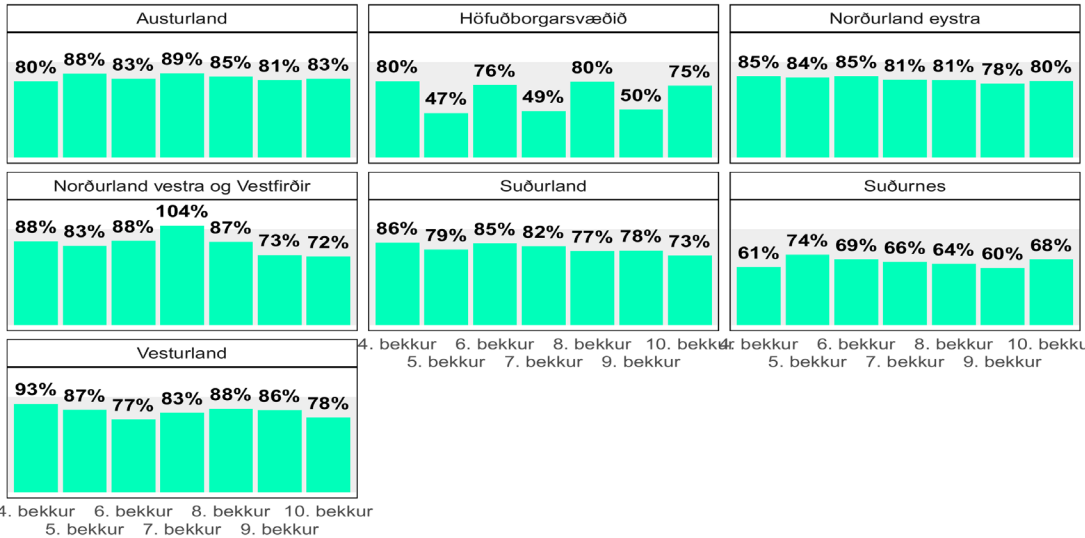
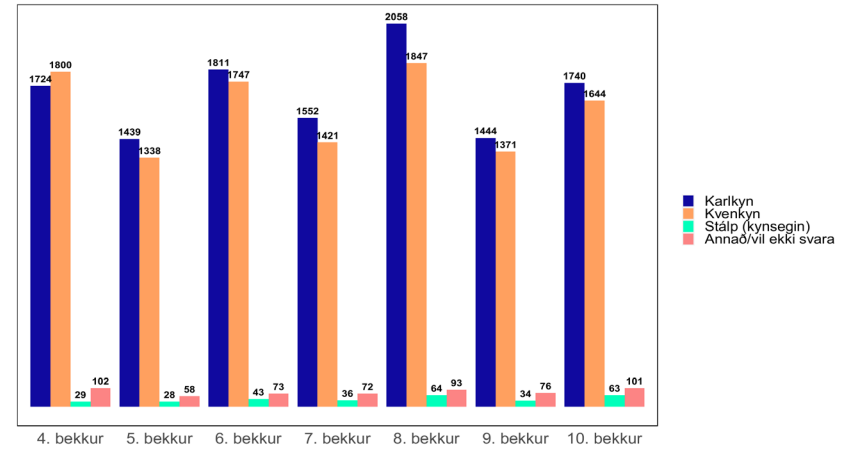
Skipting svarenda eftir bekk

Bekkur	Fjöldi
4. bekkur	3655
5. bekkur	2863
6. bekkur	3674
7. bekkur	3081
8. bekkur	4062
9. bekkur	2925
10. bekkur	3548

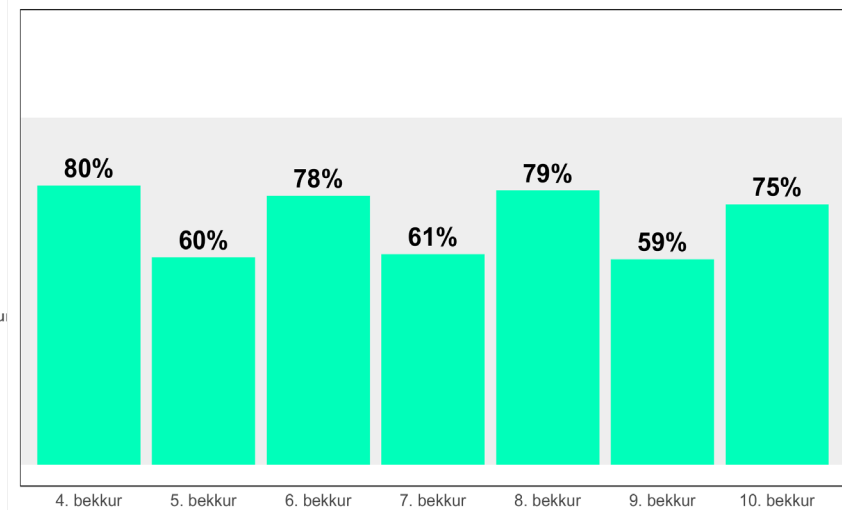
Skipting svarenda eftir kyni

Kyn	Fjöldi
Strákar	11768
Stelpur	11168
Stálp (Kynsegin)	297
Annað/vil ekki svara	575

Fjöldi svarenda eftir bekk og kyni

Svarhlutföll eftir bekk

Hvað er mælt

HEIMILI

- Foreldrar
- Samskipti
- Samvera
- Félags- og efnahagsleg staða
- Tungumál

FÉLAGSLEG STAÐA

- Fjárhagsstaða fjölskyldunnar
- Nægur matur
- Vinna með námi

OFBELDI

- Heimilisofbeldi
- Kynferðisofbeldi
- Öryggi í hverfi/sveitarfélagi
- Slagsmál
- Kynferðisskilaboð (ELDRI), einelti

EINSTAKLINGURINN:

- Heilsa og vellíðan (Almennt og lífsánægja (ELDRI)/Vímuefni; nikótín, áfengi og önnur efni (ELDRI)/Andleg líðan/Hreyfing/Sállíkamleg einkenni/Svefn/Kynlíf (ELDRI)/Þreyta)
- Hæfni til að takast á við vanda/tilgangur/gera gagn (ELDRI)

NÁM, TÓMSTUNDIR OG VINIR

- Skóli (nám, skólasókn, líðan, samskipti, þátttaka, heimanám, salerni, stuðningur)
- Íþrótt-, félags- og tómstundastarf
- Lestur/áhorf/samfélagsmiðlanotkun
- Vinir/félagsleg samskipti
- Virk þátttaka (ELDRI)

Heimilið og uppáendur

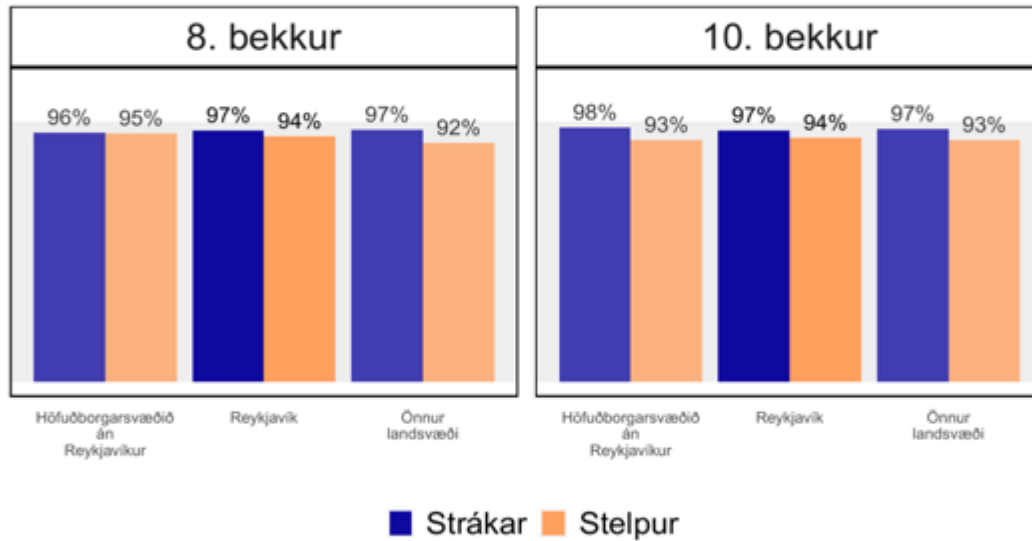

Öryggi heima og í byggðarlaginu

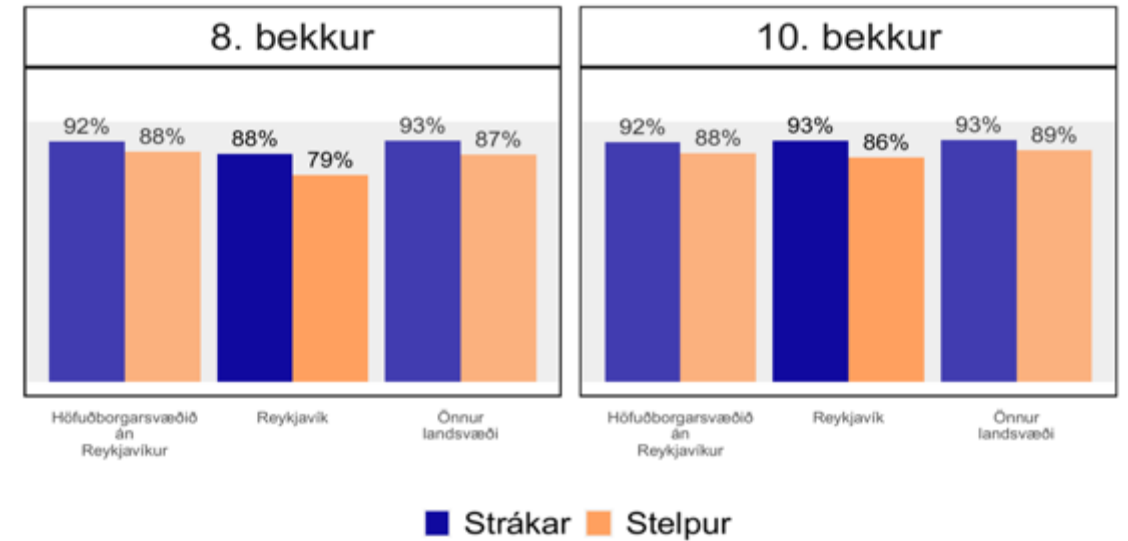
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög sammála“ eða „Sammála“

Upplifa öryggi heima hjá sér

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög sammála“ eða „Sammála“

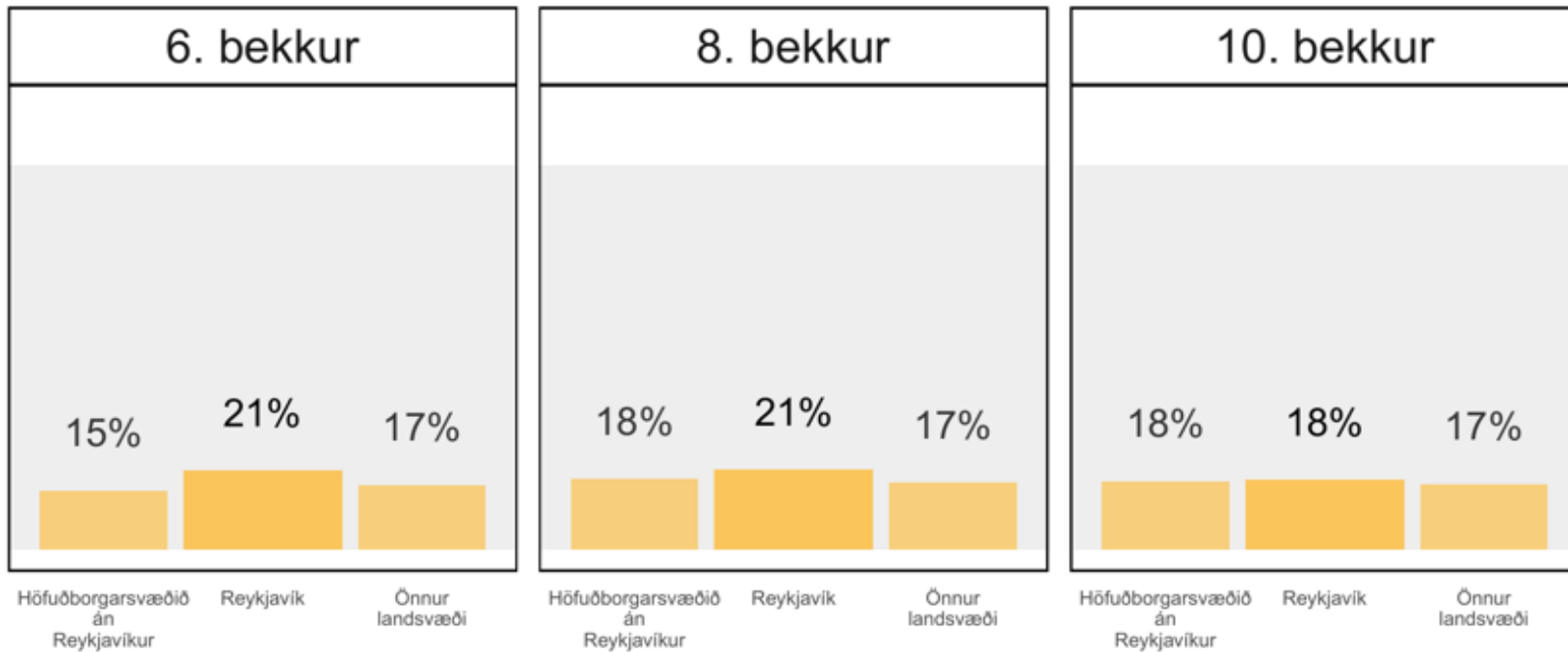
Upplifa öryggi í hverfi/byggðarlagi sínu

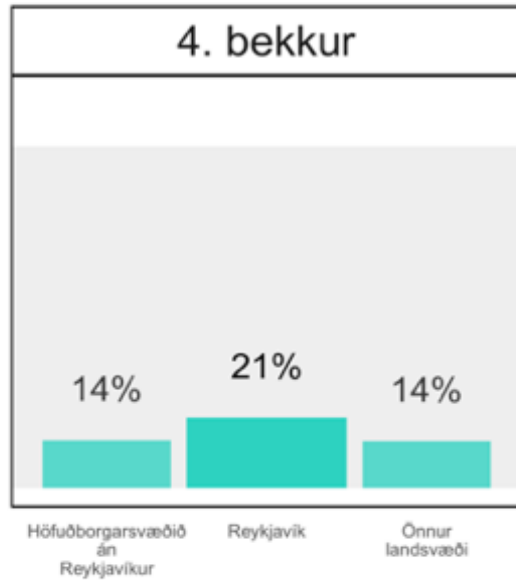
Búa á tveimur heimilum

Búa á tveimur heimilum

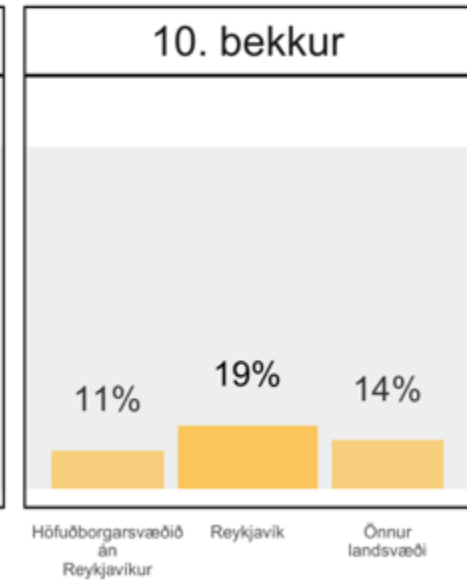
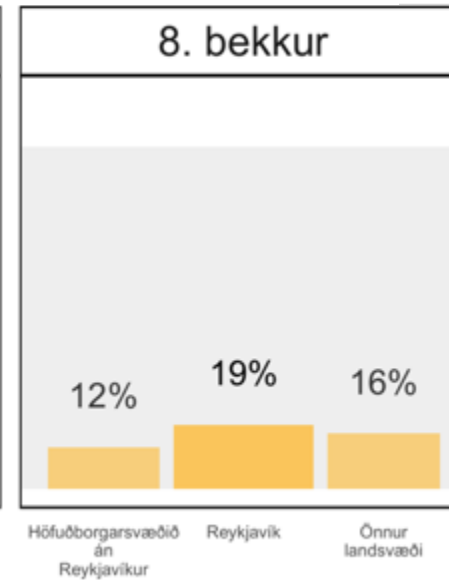
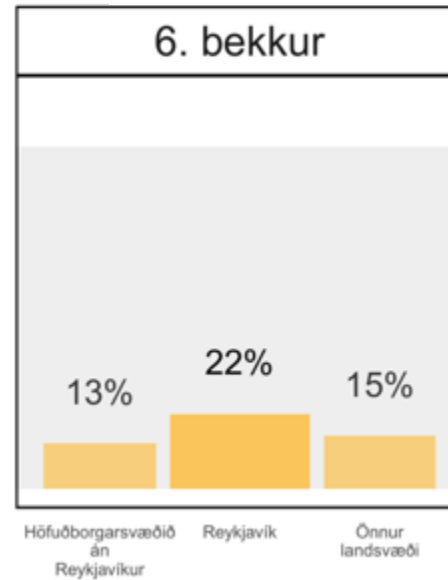

Tala annað tungumál en íslensku heima

Tala a

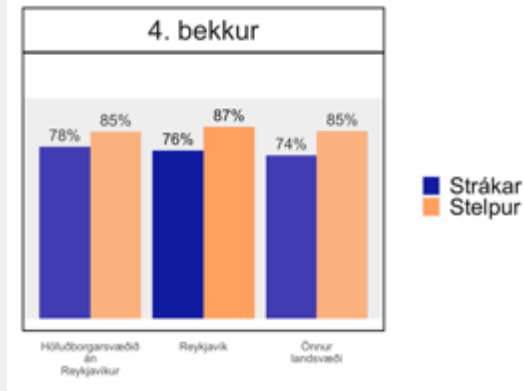

Samskipti við foreldra

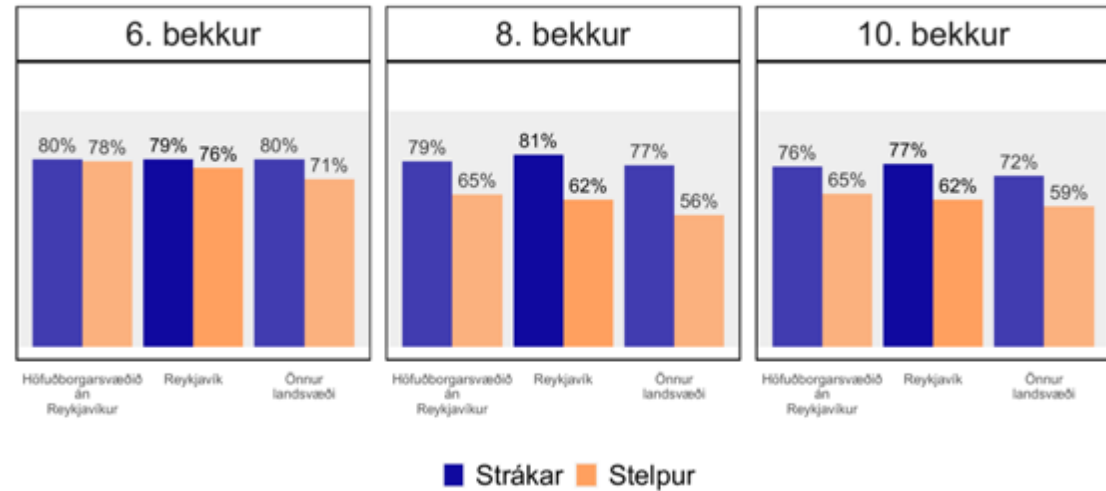
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Alltaf“ eða „Oftast“

Eiga auðvelt með að tala við foreldra

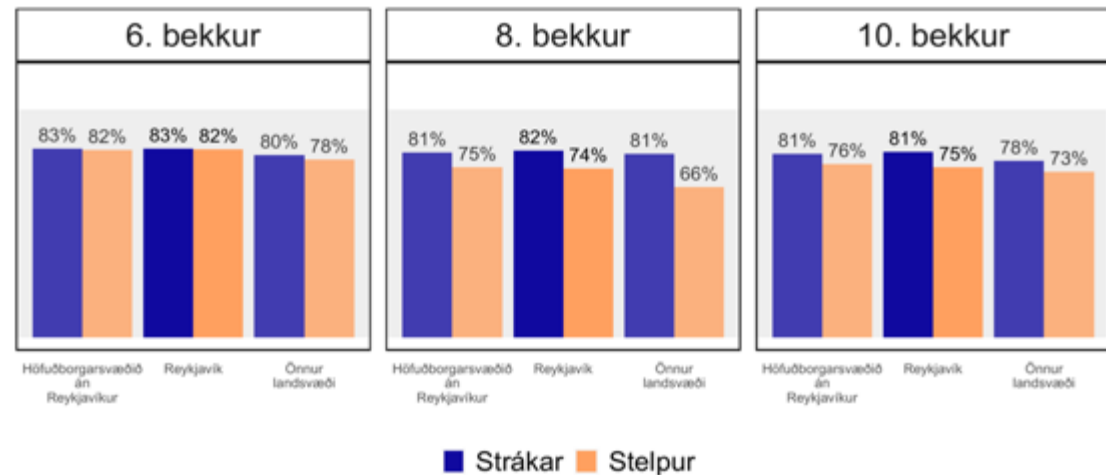

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög auðvelt“ eða „Auðvelt“

Eiga auðvelt með að tala við föður

Eiga auðvelt með að tala við móður

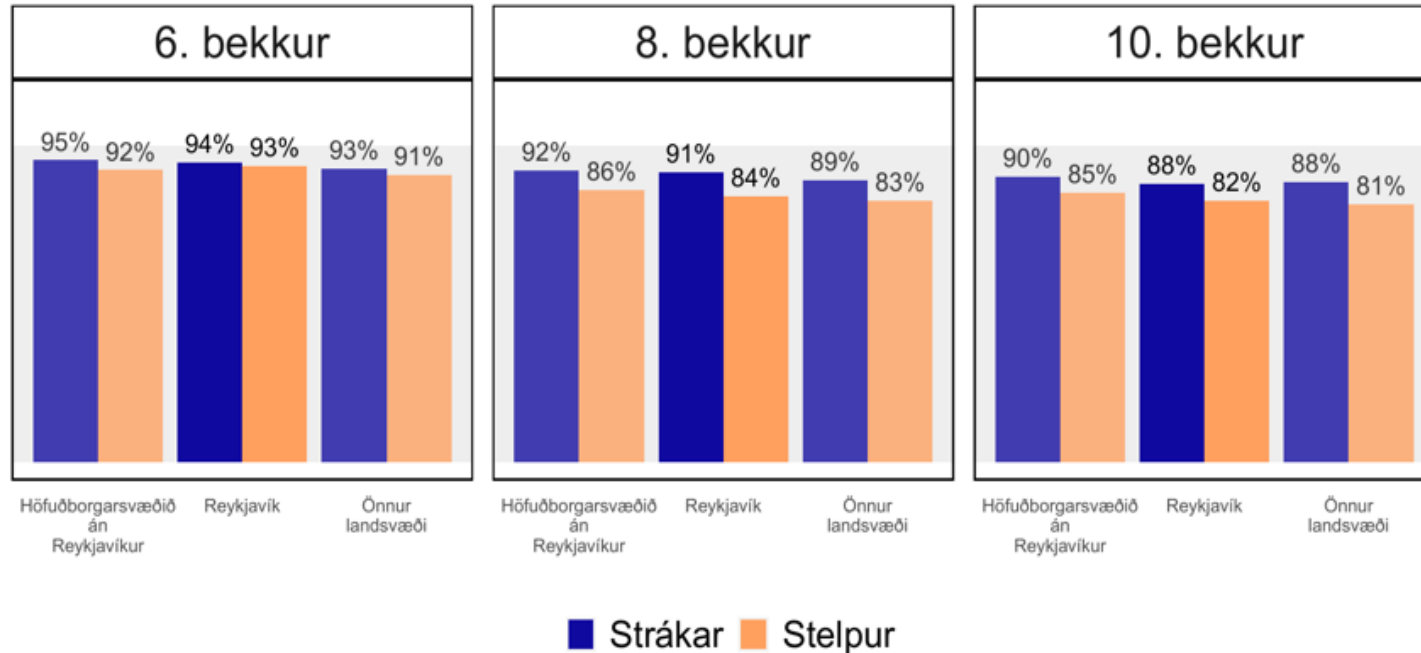

Tilfinningalegur stuðningur frá fjölskyldu

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög sammála“ eða „Sammála“

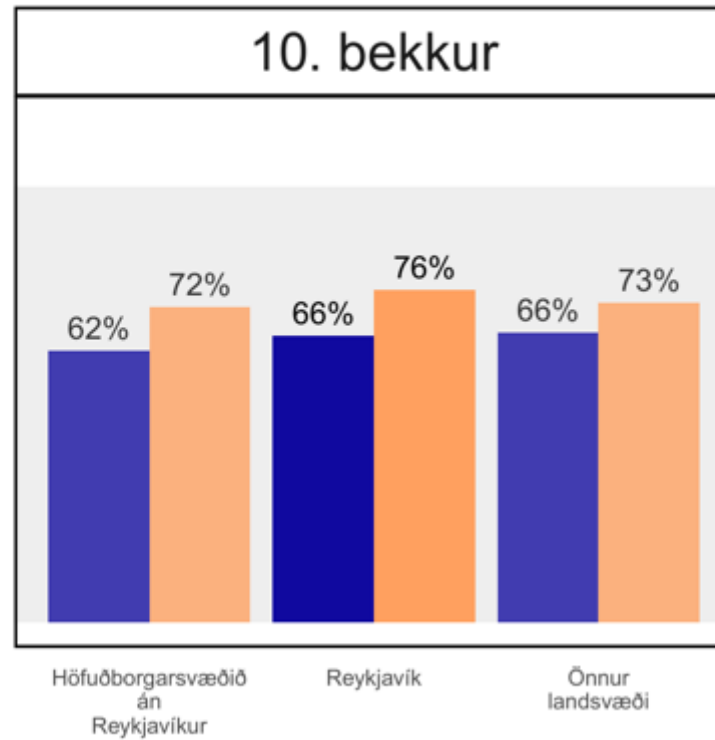
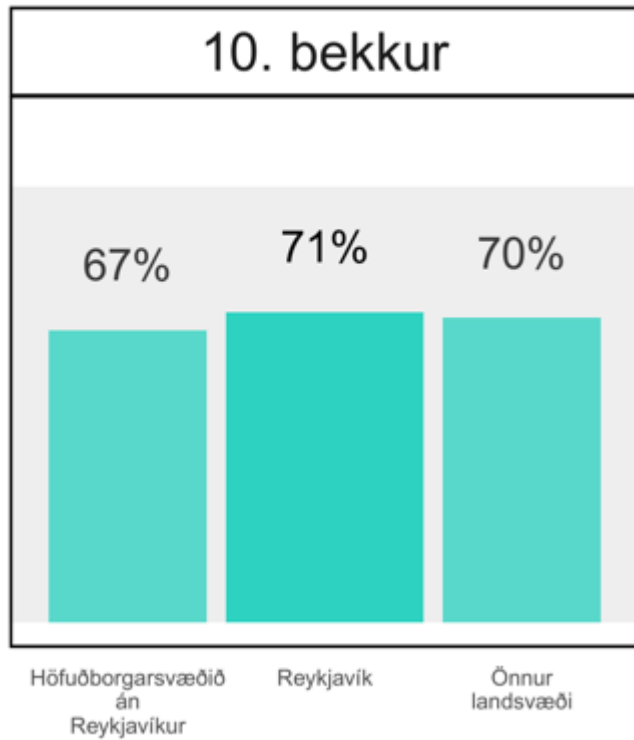
Upplifa tilfinningalegan stuðning frá fjölskyldu

Geta leitað eftir stuðningi hjá öðrum fullorðnum einstaklingi

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „Já“

■ Strákar
■ Stelpur

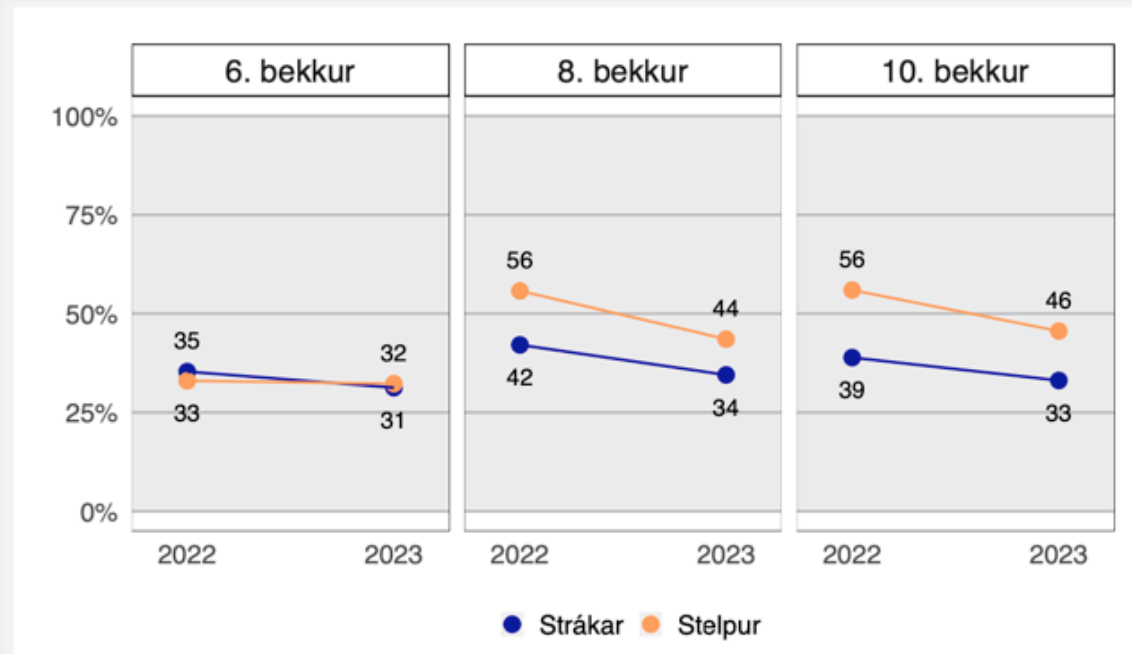

Líðan

Þreytt í skólanum

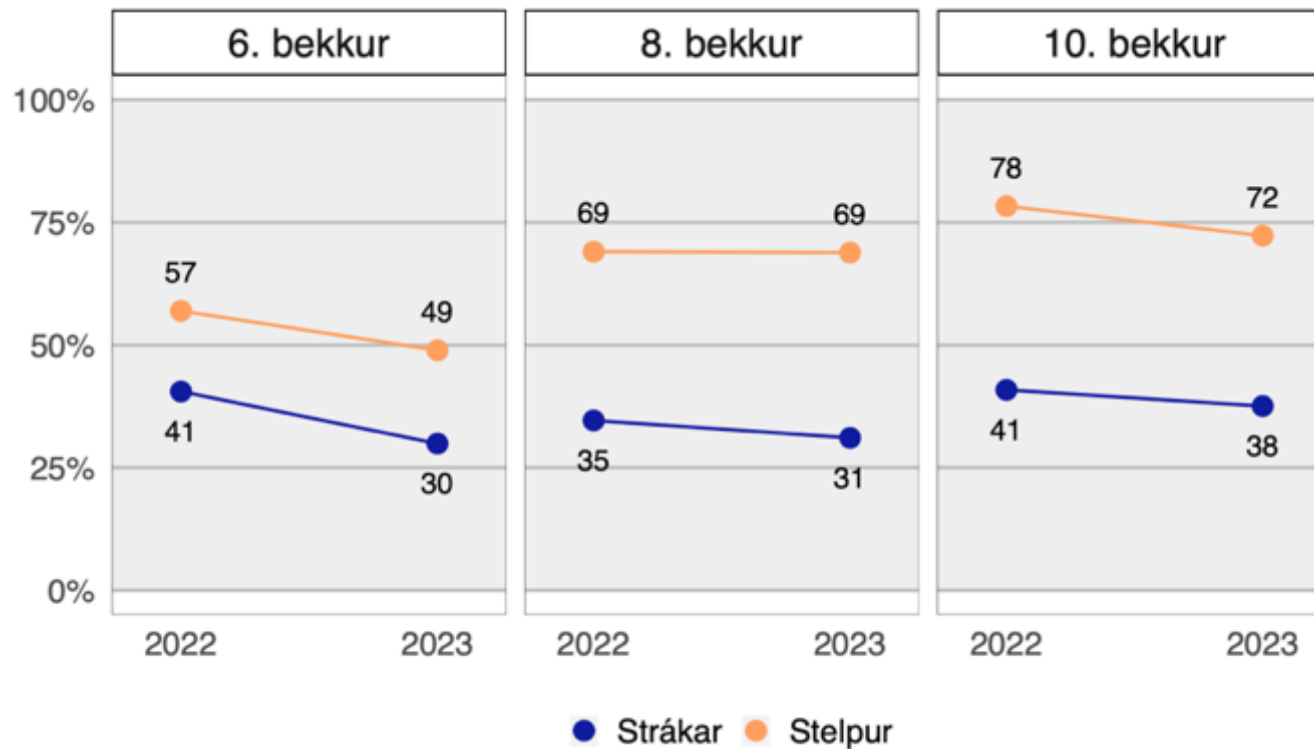

Hlutfall sem finnur oft fyrir kvíða

Spurning: „Á síðastliðnum 6 mánuðum, hversu oft hefur þú fundið fyrir kvíða?“

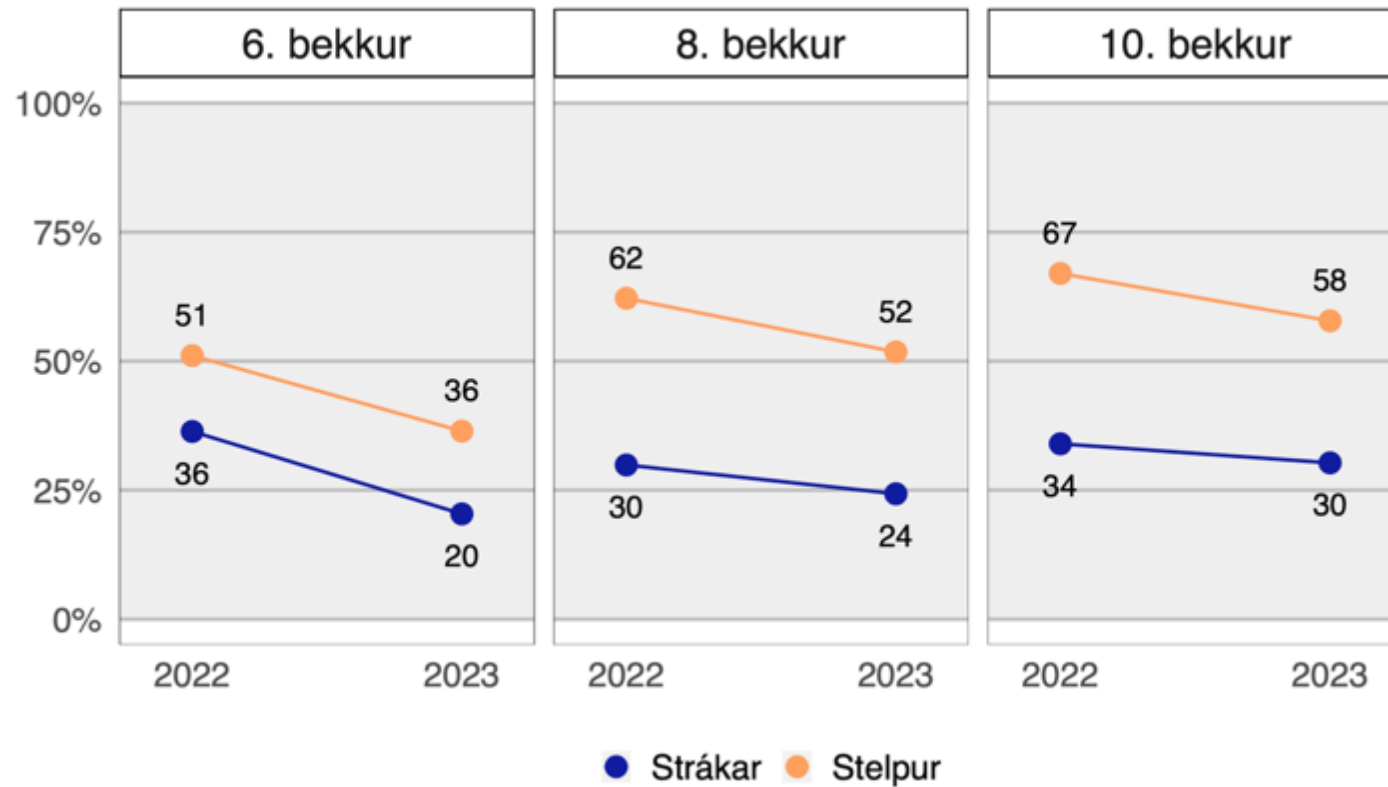
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Hér um bil daglega“ „Oftar en einu sinni í viku“ eða „Um það bil vikulega“

Depurð sl. 6 mánuði

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Hér um bil daglega“ „Oftar en einu sinni í viku“ eða „Um það bil vikulega“

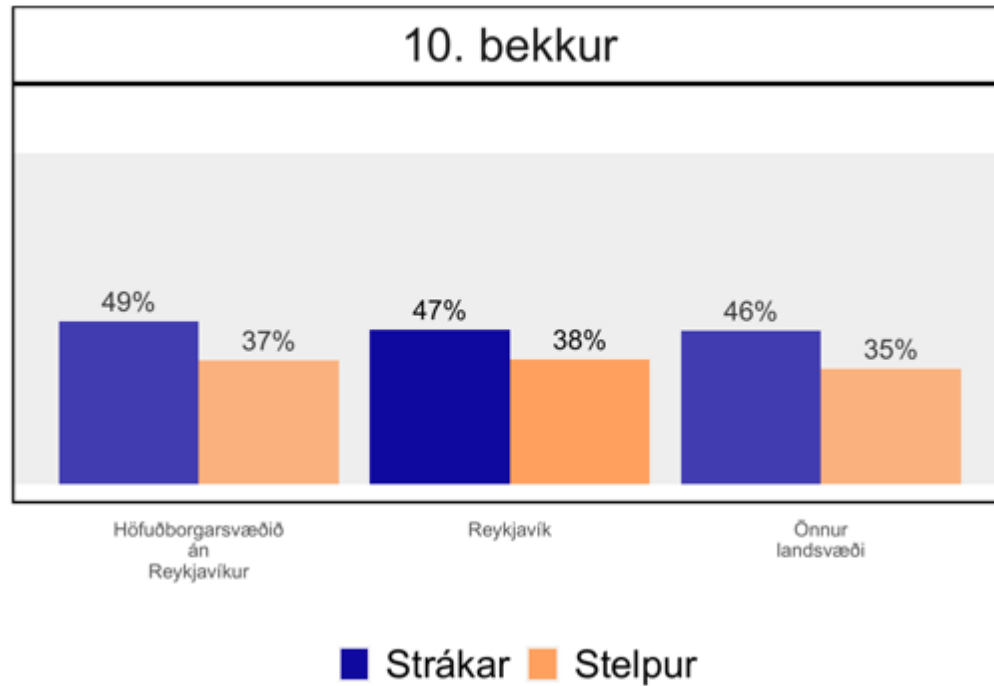

Trú á eigin getu

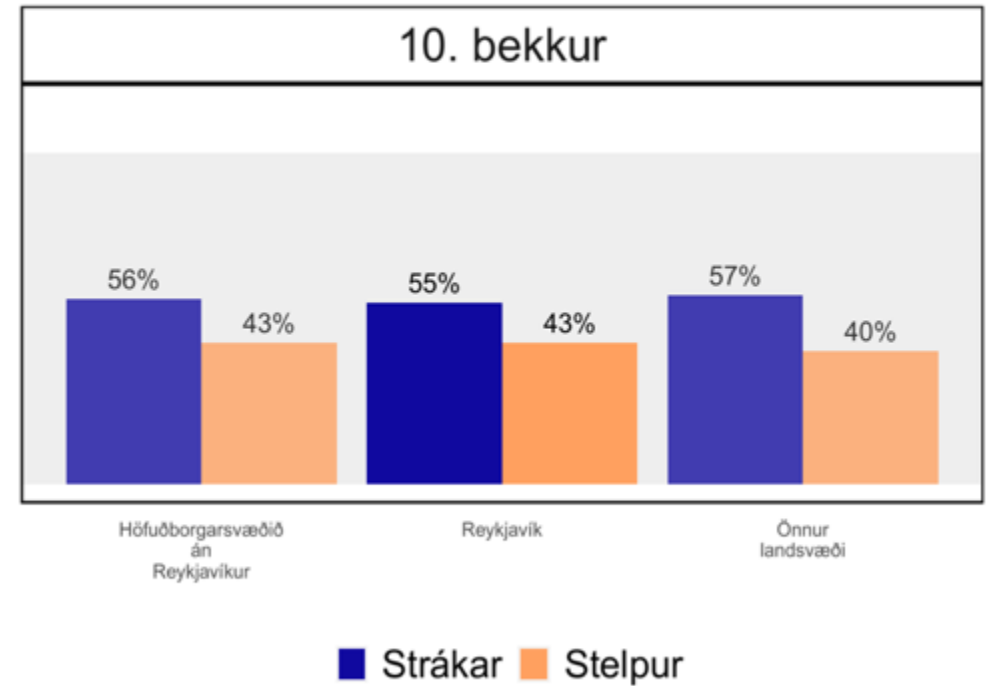
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Oft“ eða „Alltaf“

Gengur vel að takast á við vandamál

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Oft“ eða „Alltaf“

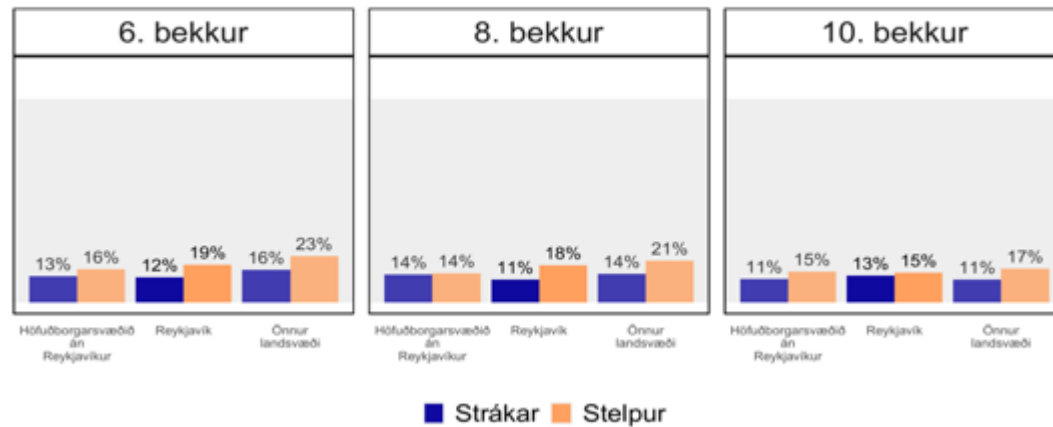
Finnst þau hafa gert gagn

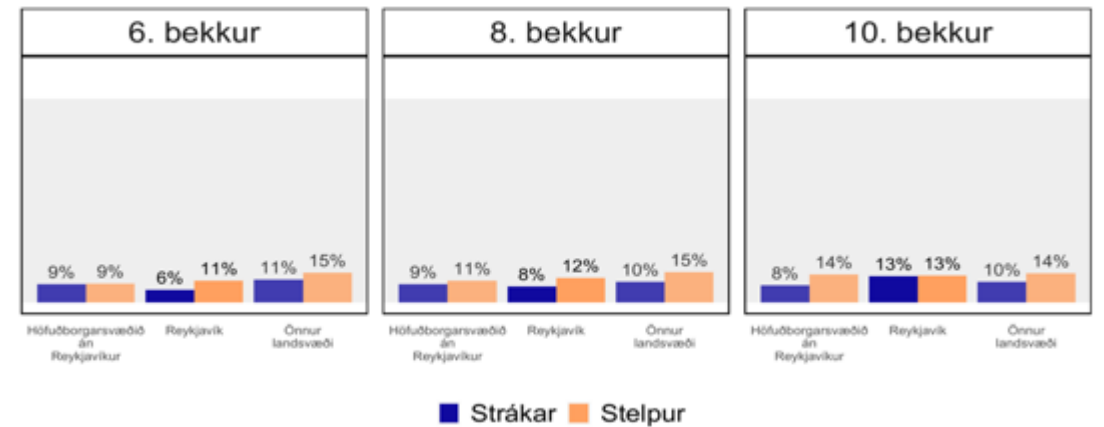

Upplifa sig utangarðs og einmana í skólanum

Upplifa sig utangarðs (eða skilin útundan) í skóla

Finnst einmana í skólanum

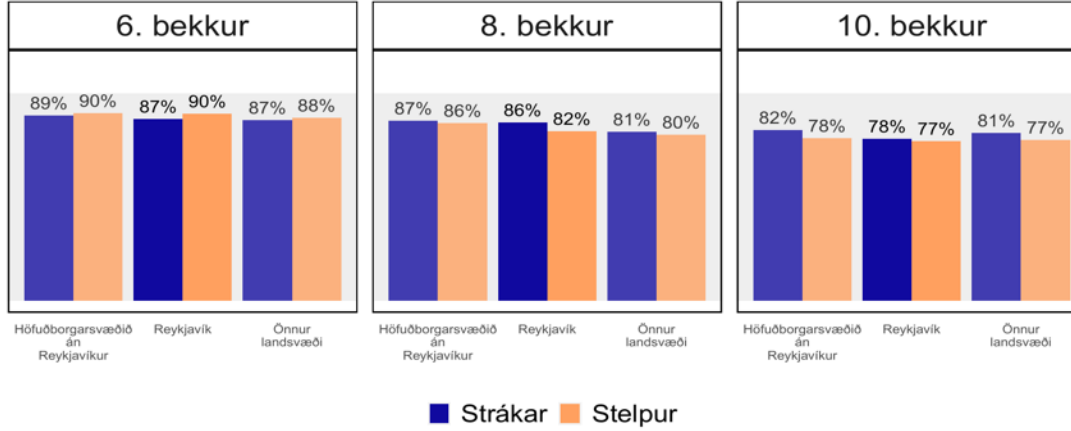

Efnahagsleg staða

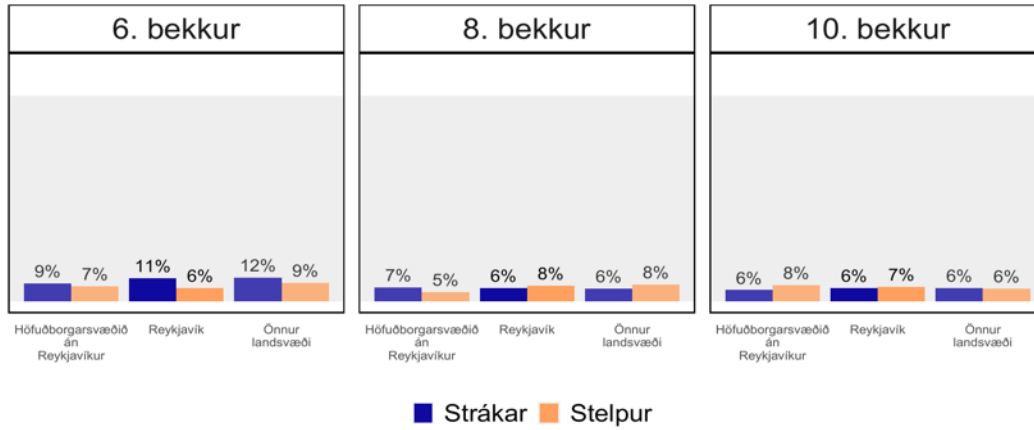

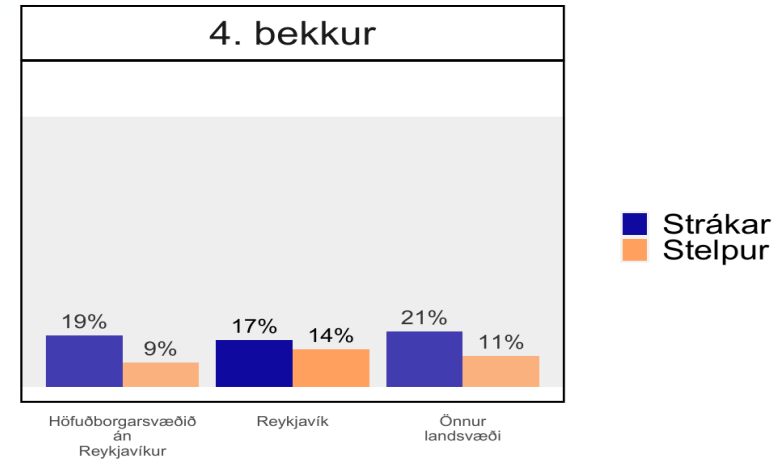
Telja fjölskyldu hafa það gott fjárhagslega

Hafa oft farið svöng að sofa

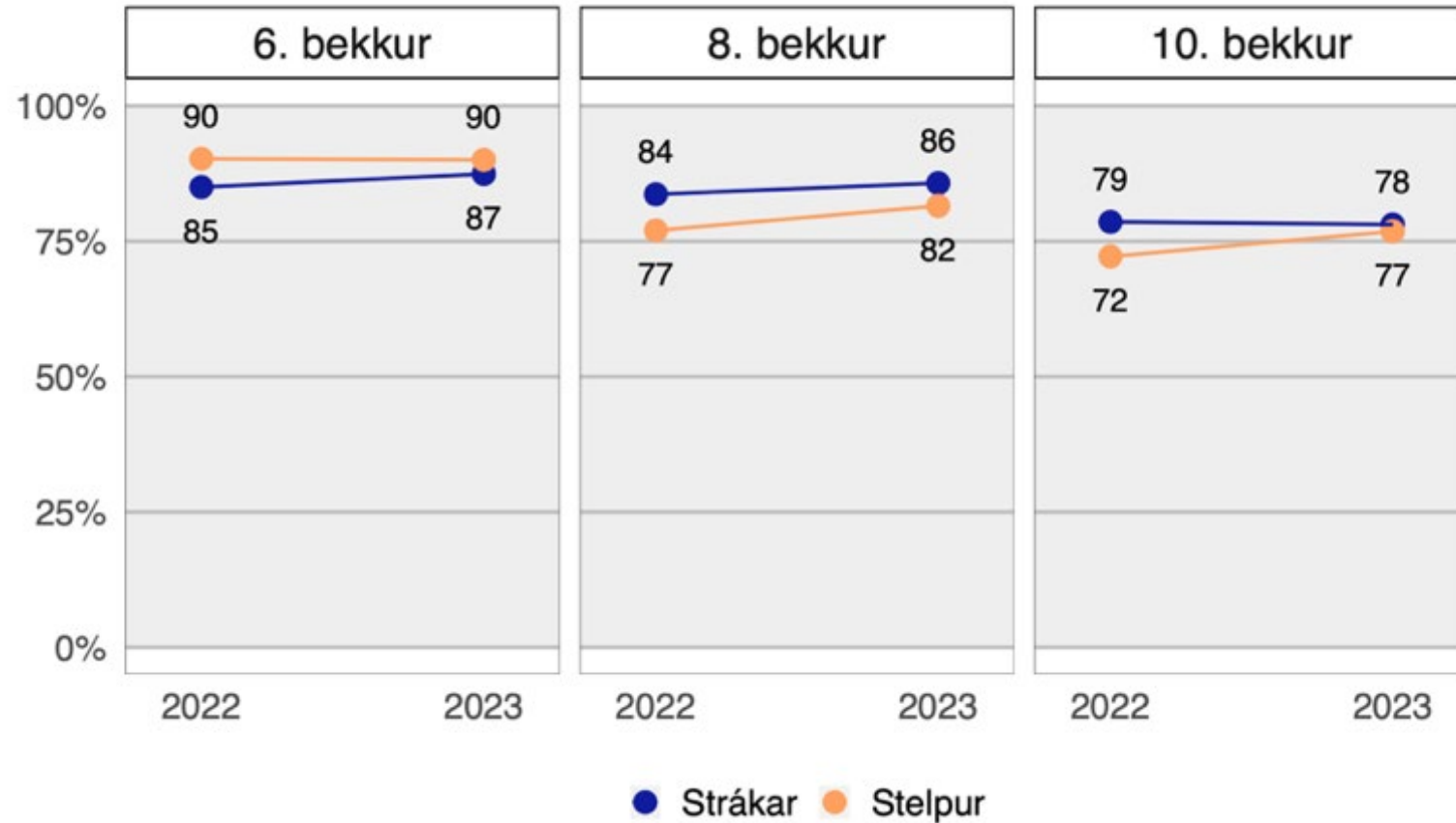
Hafa oft farið svöng að sofa

Efnahagsleg staða

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög gott“ eða „Gott“

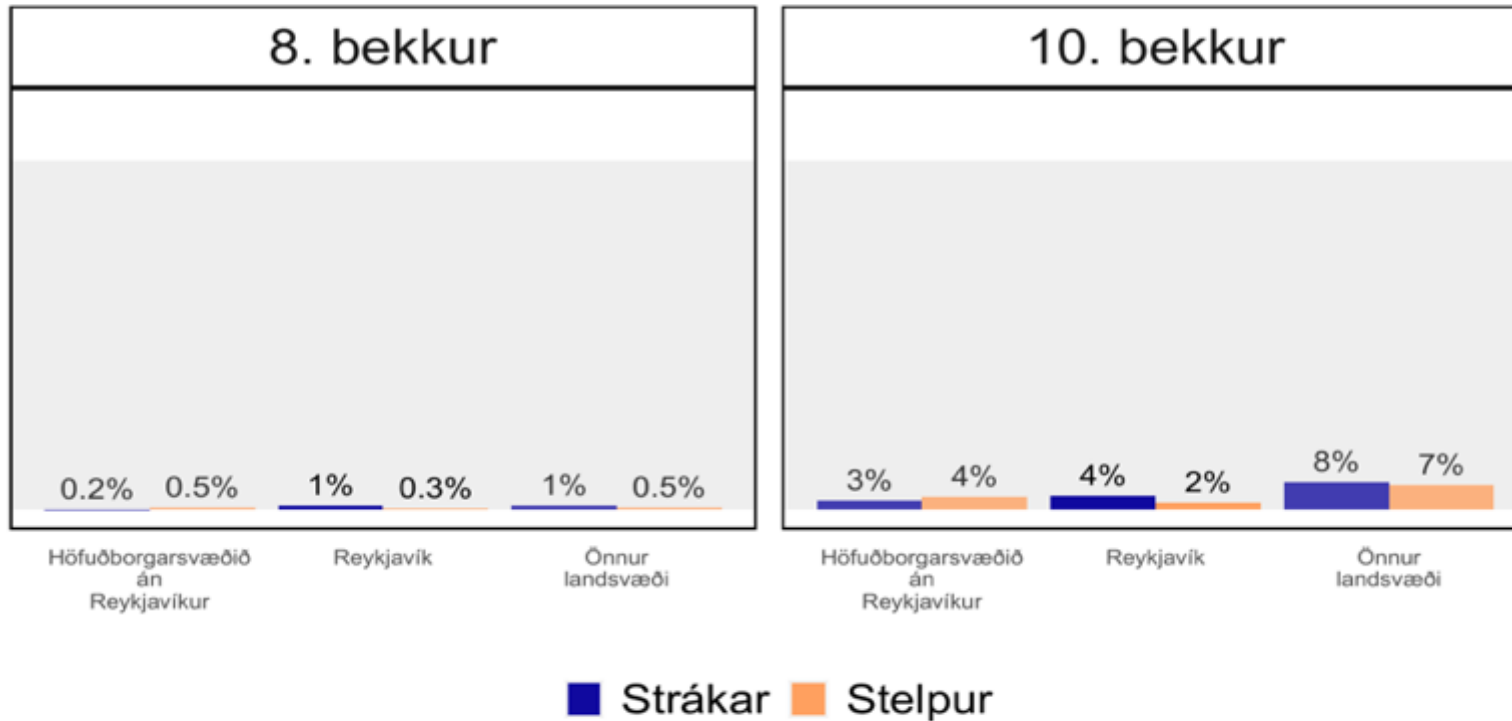

Vinna með námi

Hlutfall sem valdi svarmöguleikann „já“

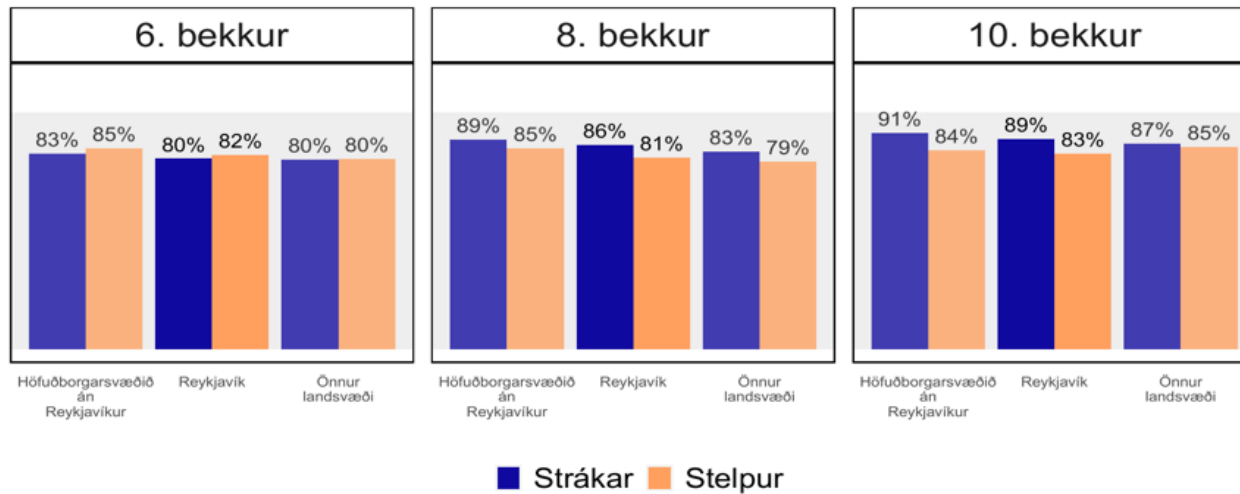
Vinna meira en 20 tíma á viku

- 90-95% barna í 6.-10. bekk hafa eigið herbergi
- 85% barna í 4. bekk hafa eigið herbergi

Hafa aðstöðu til að vinna heima

OFBELDI GEGN BÖRNUM

hlutverk skóla

HANDBÓK FYRIR STARFSFÓLK

Tölur frá nágrannalöndum staðfesta að heimilisofbeldi snertir mörg börn og það er talið alvarlegur lýðheilsuvandi (Hafstad og Augusti, 2019, Eriksson, Bruno og Näsman, 2013; Radford o.fl., 2011). Tíðni ofbeldis sem börn upplifa í bernsku er ólík eftir menningu og aldurs skeiðum barna (United Nations Children's Fund, 2017). Því hefur verið haldið fram að heimilisofbeldi sé vanskráð í rannsóknum enda finnst svarendum yfirleitt erfitt að viðurkenna það. En rannsóknir sýna að traustar niðurstöður er hægt að fá með því að spyrja börn og foreldra um reynslu af illri meðferð. Þó að það geti virst andstæðukennt að spyrja foreldra um þetta er samkvæmni staðfest milli svara þessara beggja hópa (Everson o.fl., 2008; Mullender o.fl., 2002). Því miður er sjaldgæfara að börn séu spurð um ofbeldi í rannsóknum en foreldrar þeirra (Rydström o.fl., 2019).

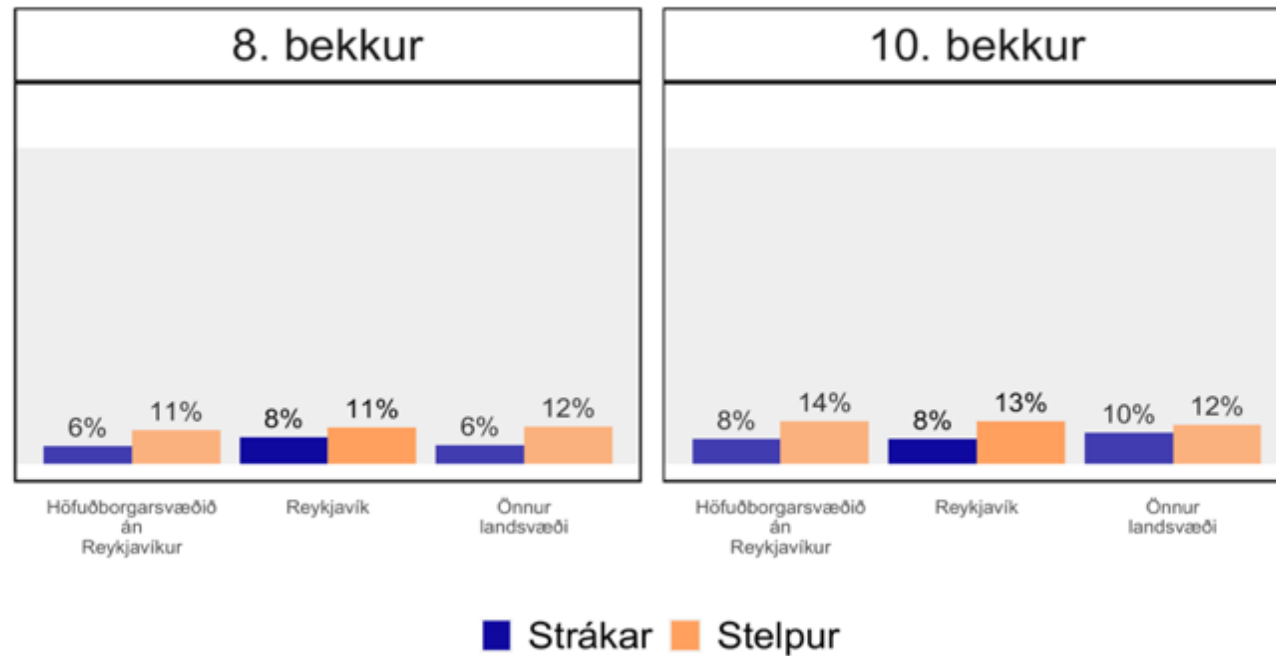
Enginn vafi leikur á því að heimilisofbeldi er til staðar hér á landi. Þetta hefur aðsókn að Kvennaathvarfinu í Reykjavík sýnt allt frá opnun þess árið 1982, svo og starf annarra samtaka sem beita sér gegn nauðgunum og sífjaspellum, s.s. Bjarkarhlíð, Neyðarmóttakan, Stígamót, Kvennaráðgjöfin, Drekaslóðir í Reykjavík, Aflið og Bjarmahlíð á Akureyri. Á síðari árum hafa verið stigin skref til að veita körlum aðstoð hjá Stígamótum, samtökunum Heimilisfriður og Meðferðar- og þekkingarmiðstöð um ofbeldi í nánum samböndum.

Orðið vitni að heimilisofbeldi

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

Orðið vitni að heimilisofbeldi

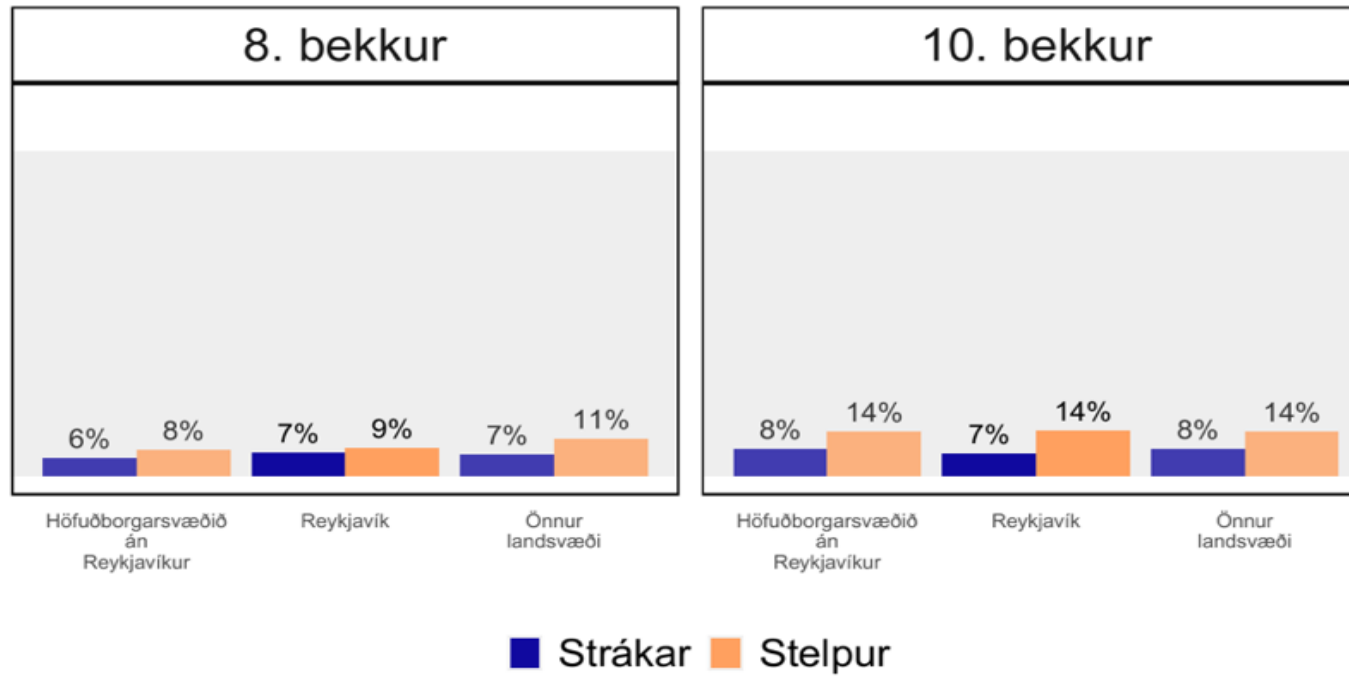

Hafa orðið fyrir heimilisofbeldi

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

Hafa verið slegin, sparkað í þau eða meidd af öðrum á heimili

eins

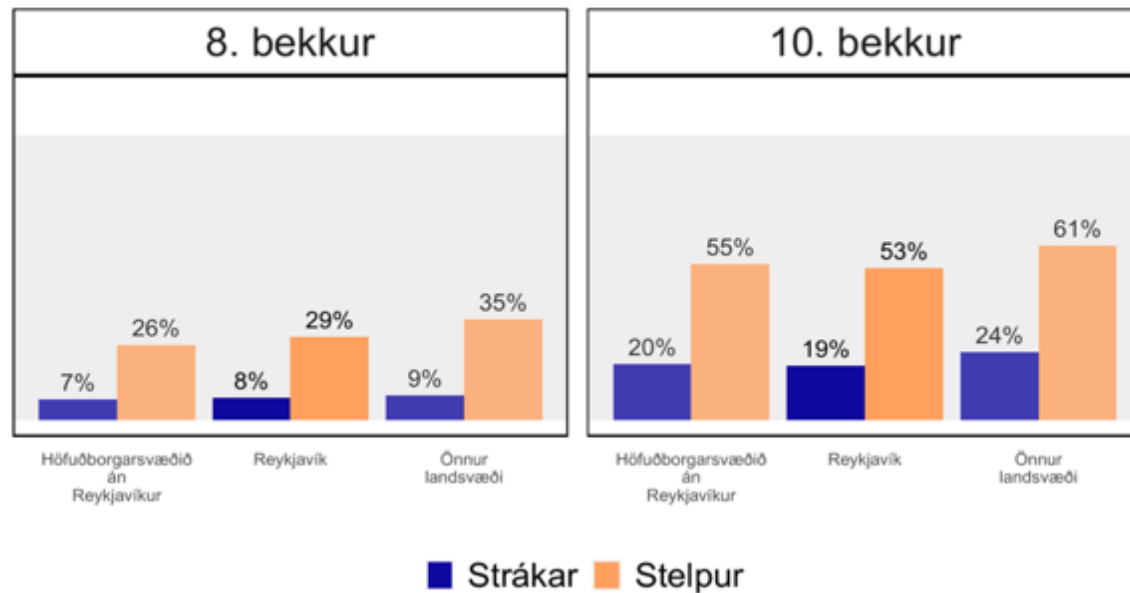

Nektarmyndir og klámfengin skilaboð

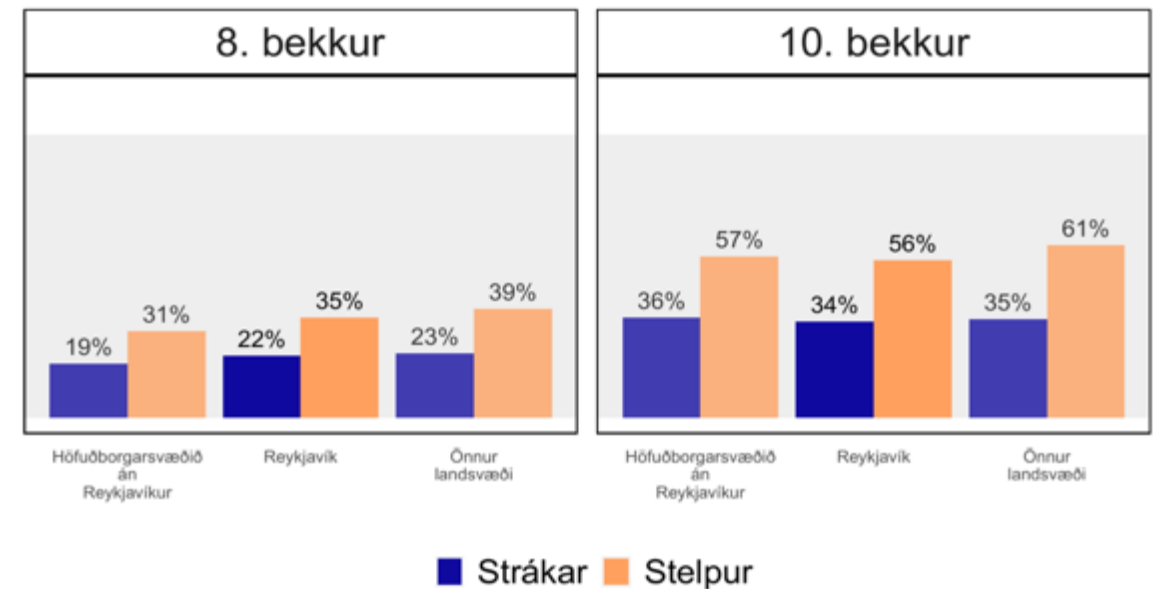
Hlutfall sem velur svarmöguleikann „Já“

Hafa verið beðin um að senda af sér nektarmyndir

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Einu sinni eða tvisvar“ eða „Oftar en tvisvar“

Fengið klámfengin skilaboð

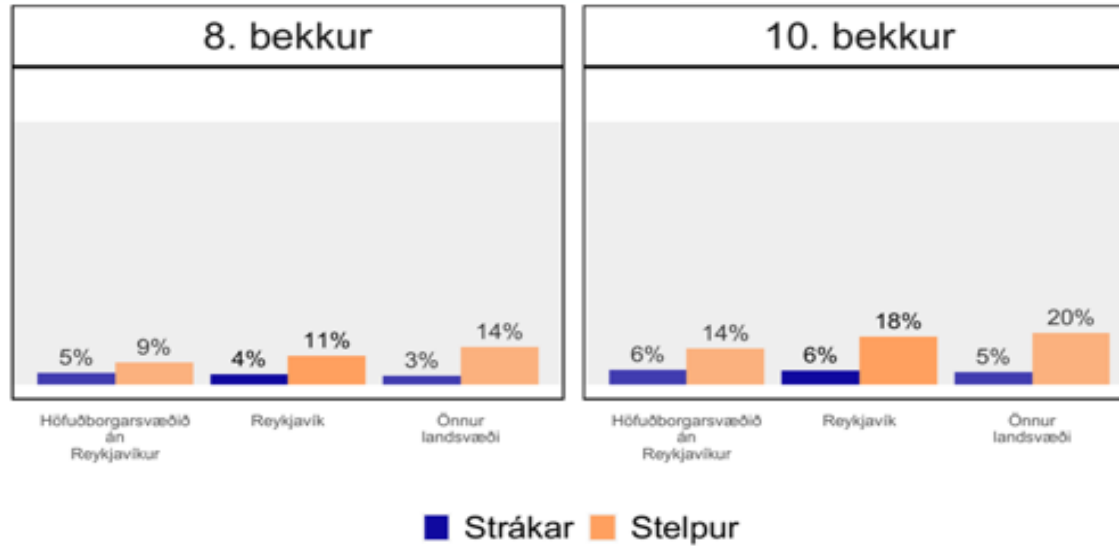

Hafa verið snert kynferðislega af einstaklingi 5 árum eldri eða fullorðnum

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

Hafa verið snert kynferðislega

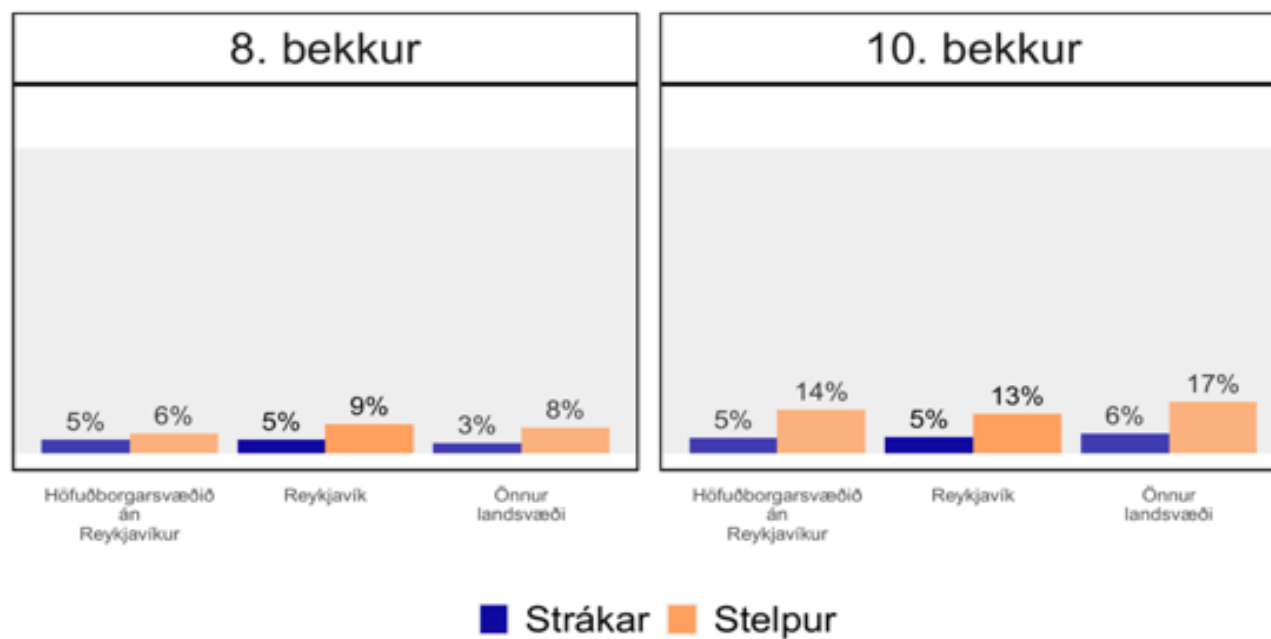

Annar unglingur haft kynferðismök við þau gegna vilja

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Einu sinni eða tvisvar“ eða „Oftar en tvisvar“

Annar unglingur haft kynferðismök gegn vilja

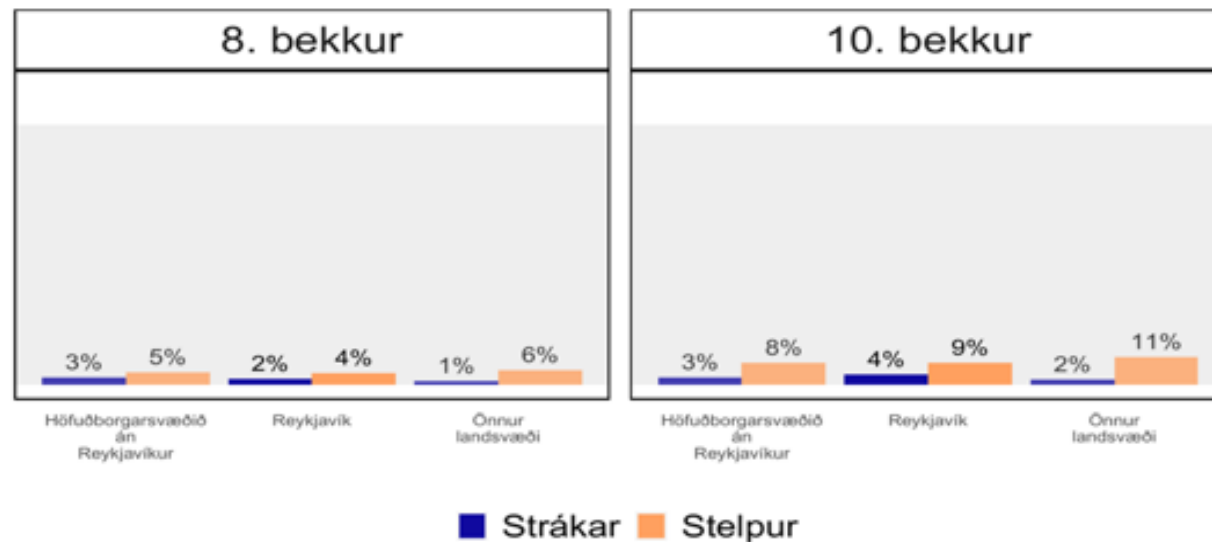

Einstaklingur 5 árum eldri eða fullorðinn reynt að hafa við þau kynferðismök

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

Fullorðinn hefur reynt kynferðismök

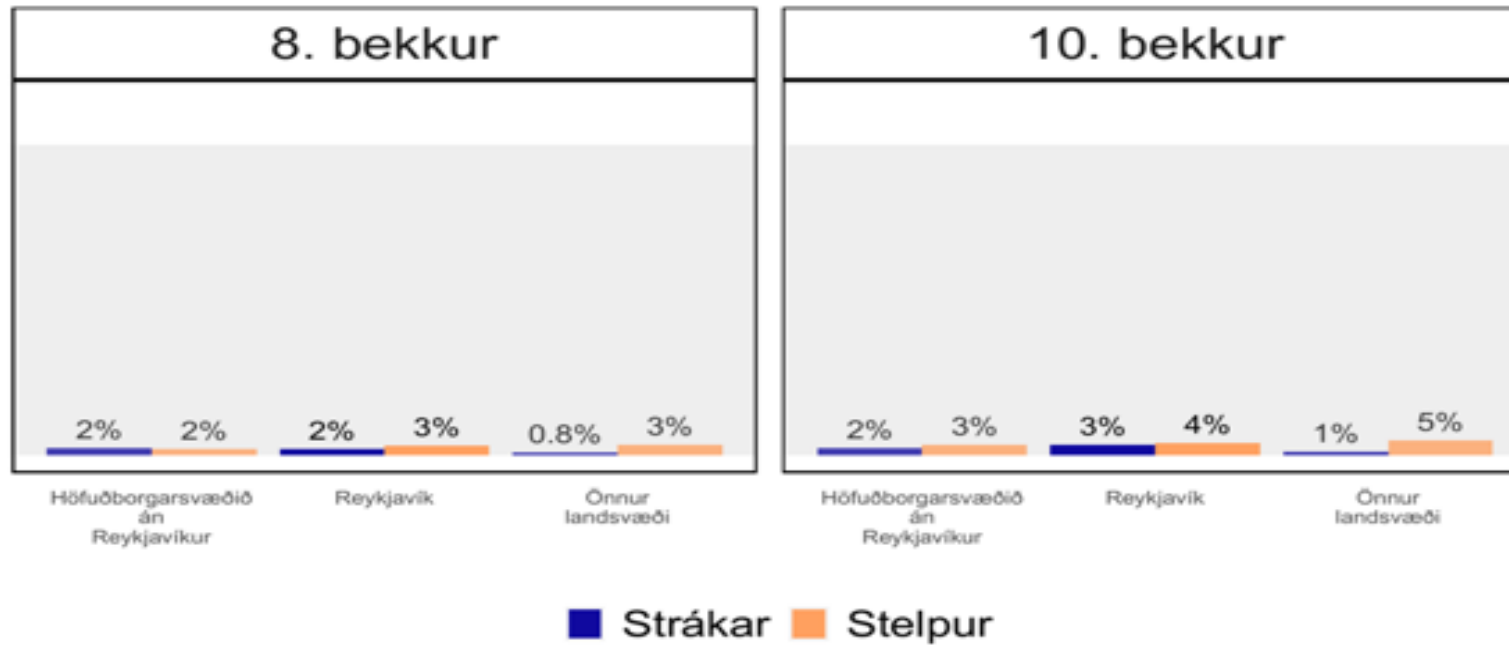

Einstaklingur 5 árum eldri eða fullorðinn haft við þau kynferðismök

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „*Einu sinni eða tvisvar*“ eða „*Oftar en tvisvar*“

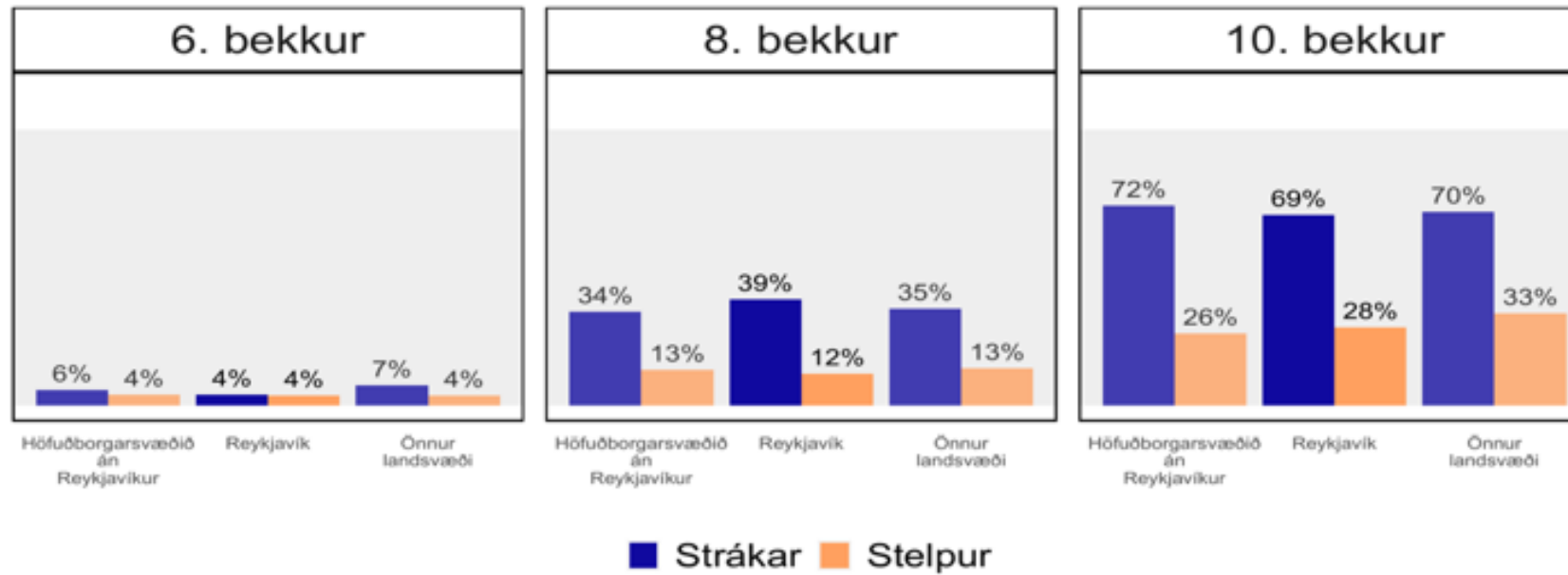
Haft kynferðismök við við fullorðinn einstakling um ævina

Klámáhorf

Hafa skoðað klám undanfarið ár

Slagsmál og einelti

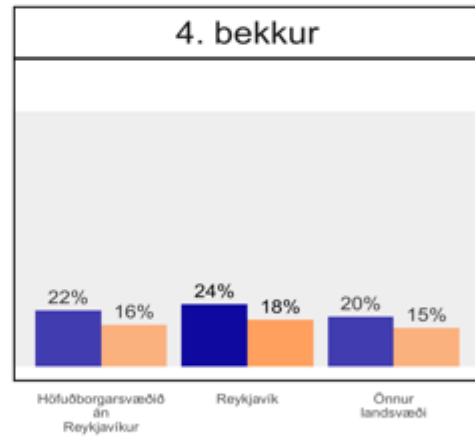
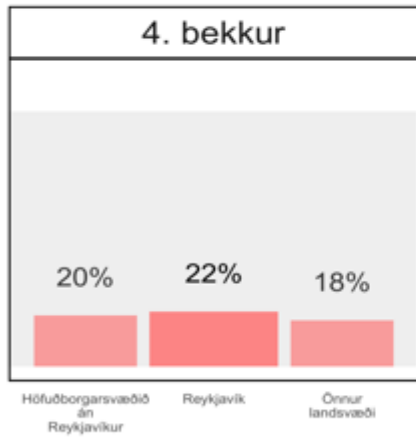

Lögð í einelti í skólanum undanfarna tvo mánuði:

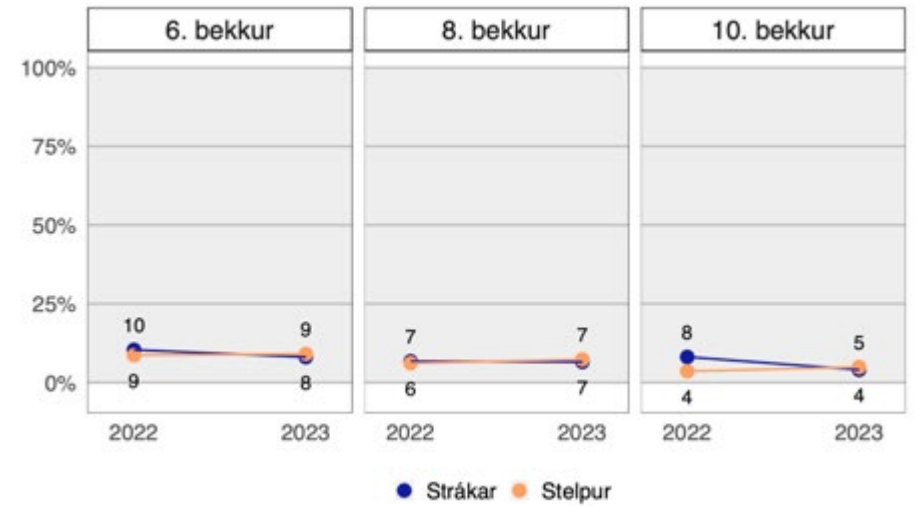
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Oft“ eða „Stundum“

Hafa orðið fyrir einelti

■ Strákar
■ Stelpur

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „2 eða 3 sinnum í mánuði“, „Um það bil einu sinni í viku“ eða „Nokkrum sinnum í viku“.

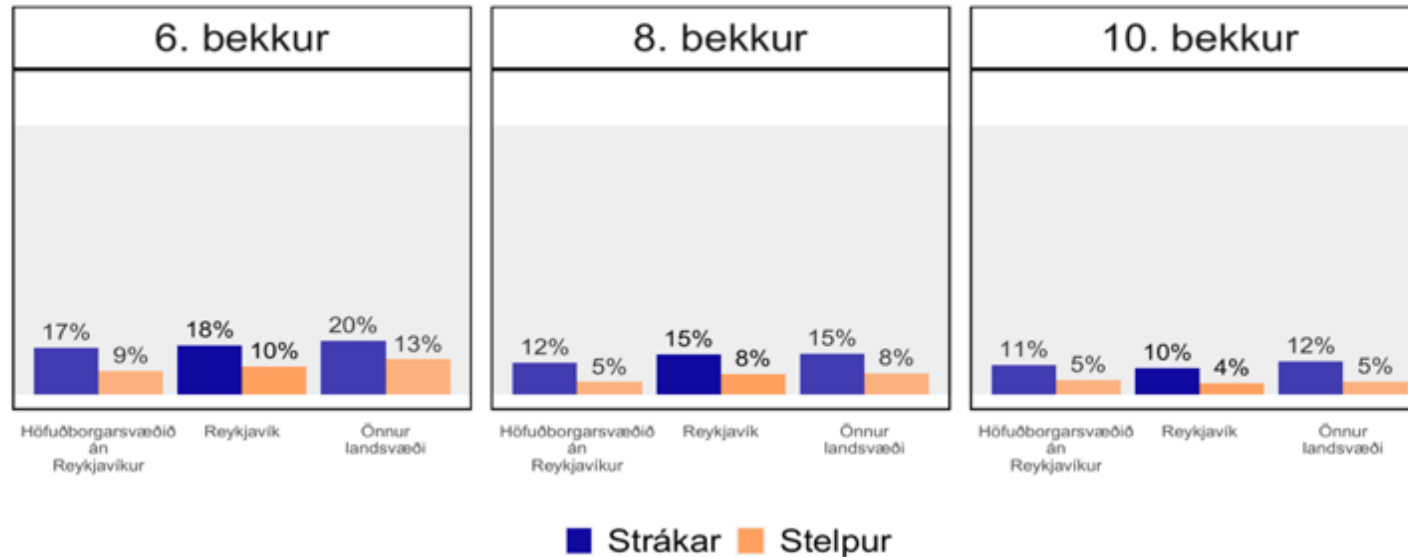

Gerendur í einelti í skólanum

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Það hefur komið fyrir einu sinni eða tvisvar“ „2 eða 3 sinnum í mánuði“ „Um það bil einu sinni í viku“ eða „Nokkrum sinnum í viku“

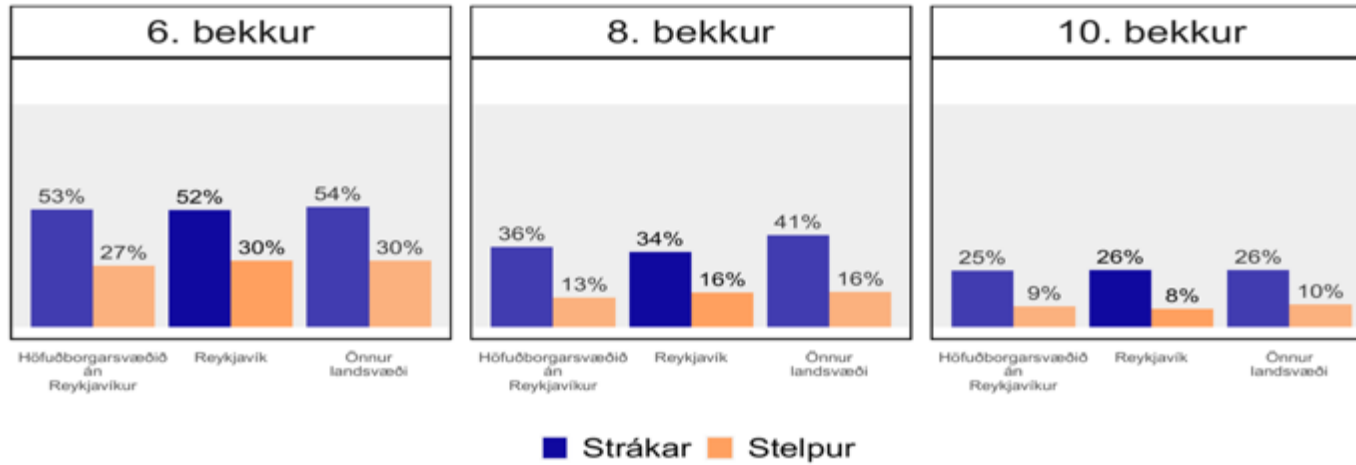
Hafa verið gerendur í einelti

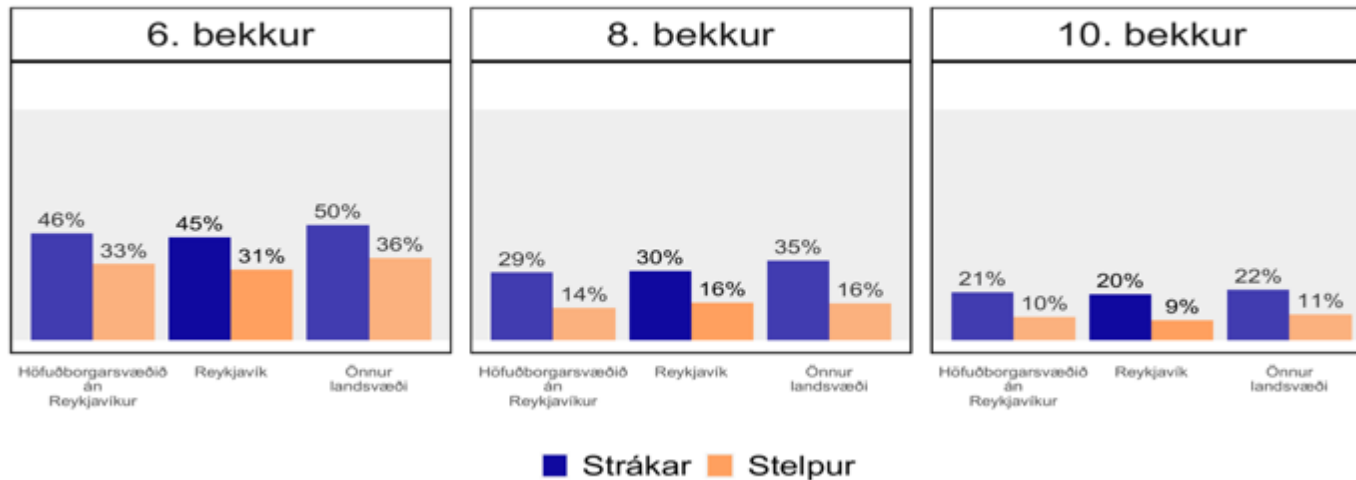

Slagsmál

Hafa lent í slagsmálum undanfarið ár

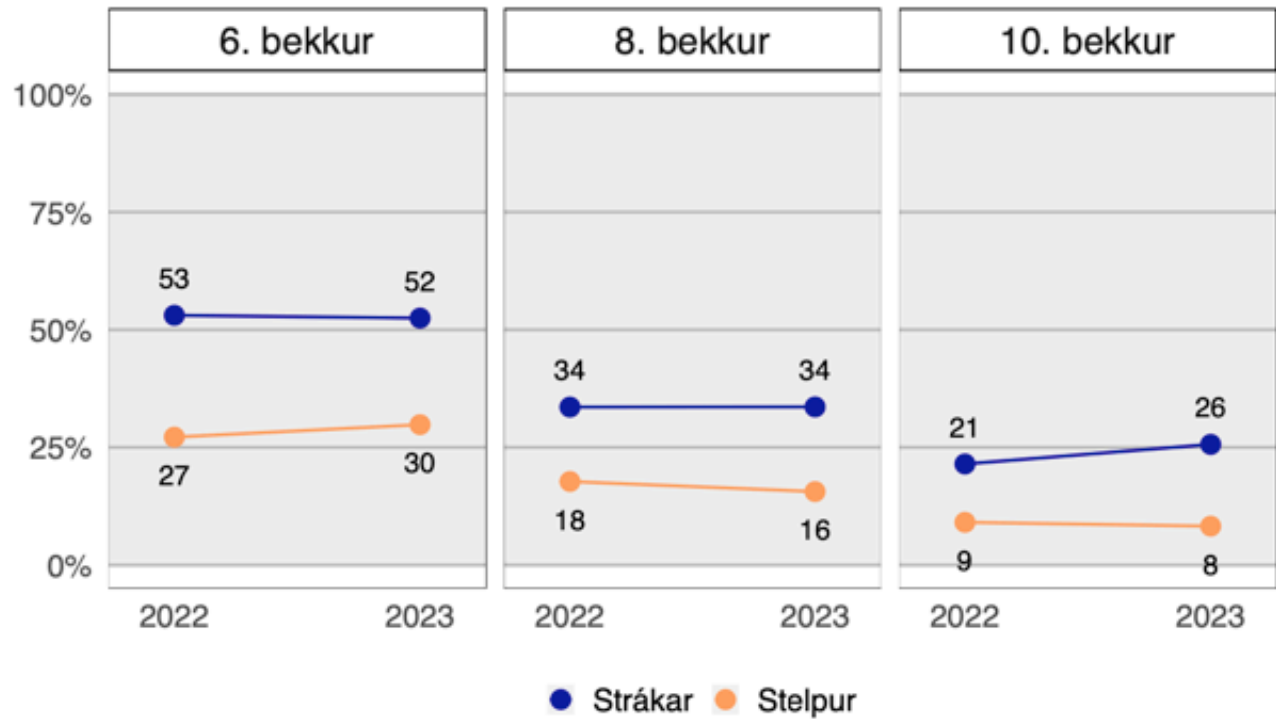
Sem segjast hafa lent í því að einhver ráðist á það eða lemji það síðustu 12 mánuði

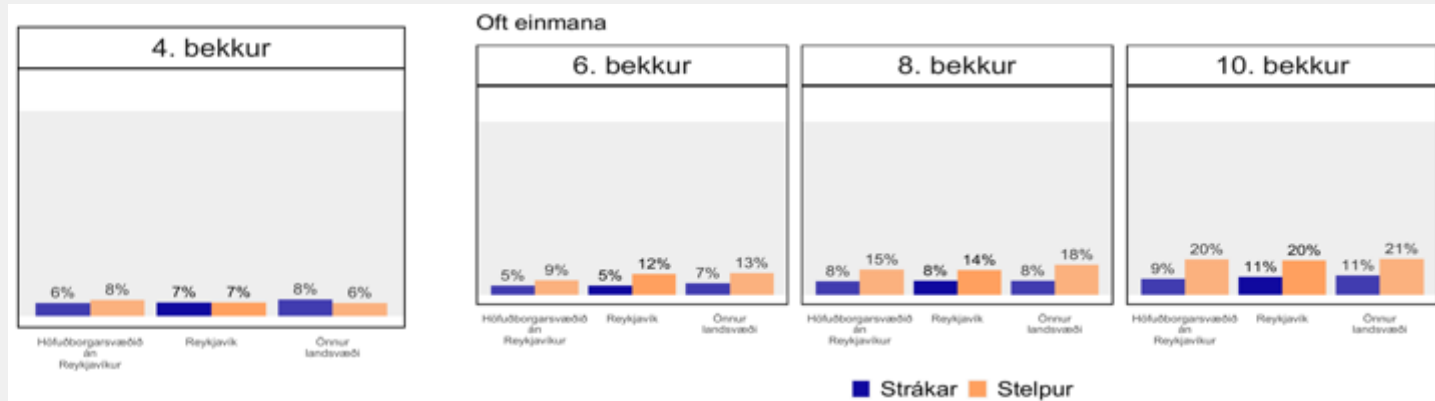
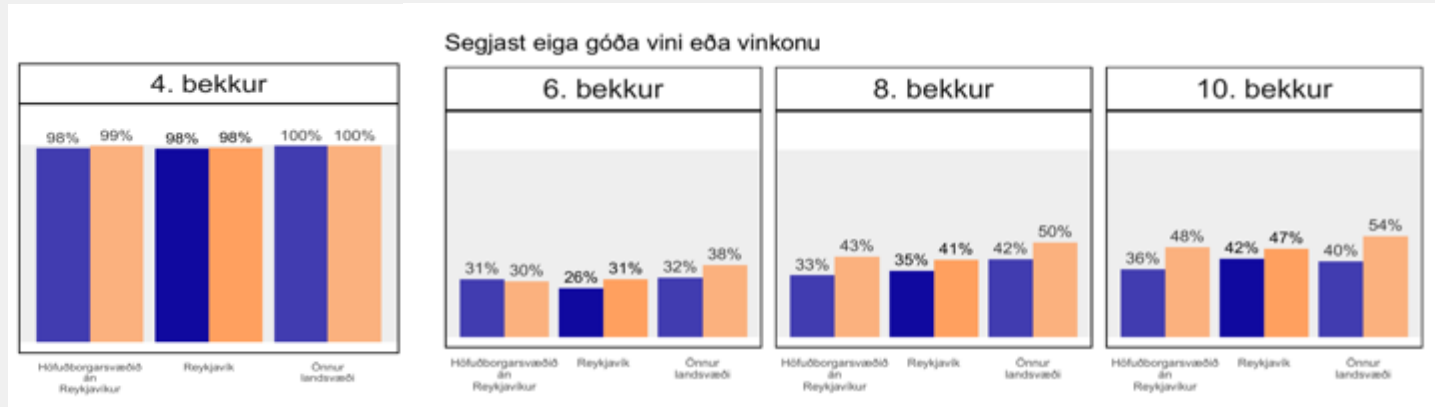
Lent í slagsmálum sl. 12 mánuði

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „1 sinni“, „2 sinnum“, „3 sinnum“ eða „4 sinnum eða oftar“

Félagstengi

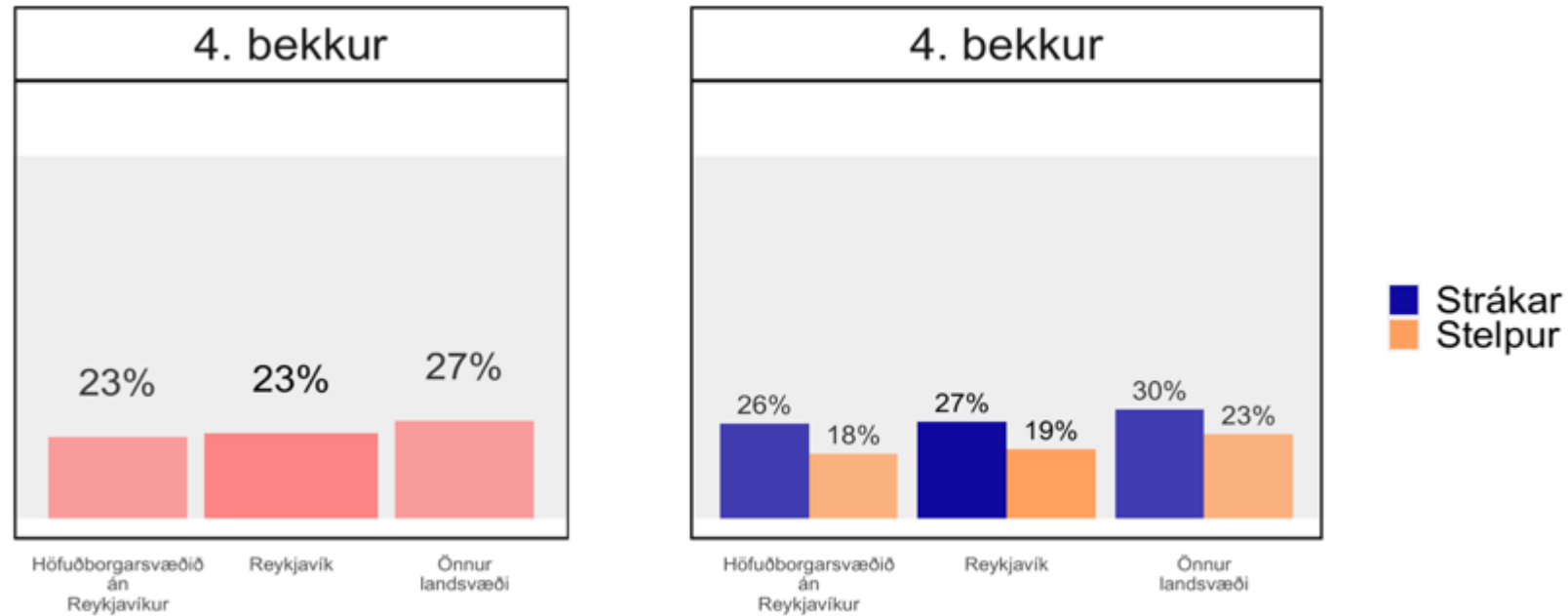
Samfélagsmiðlar

Notkun samfélagsmiðla

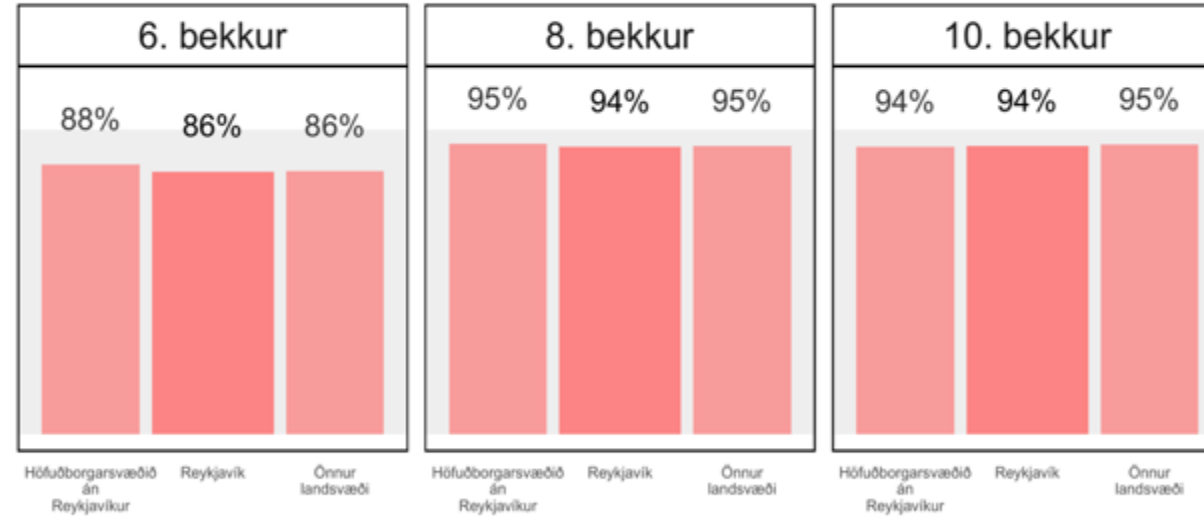
Nota samfélagsmiðla

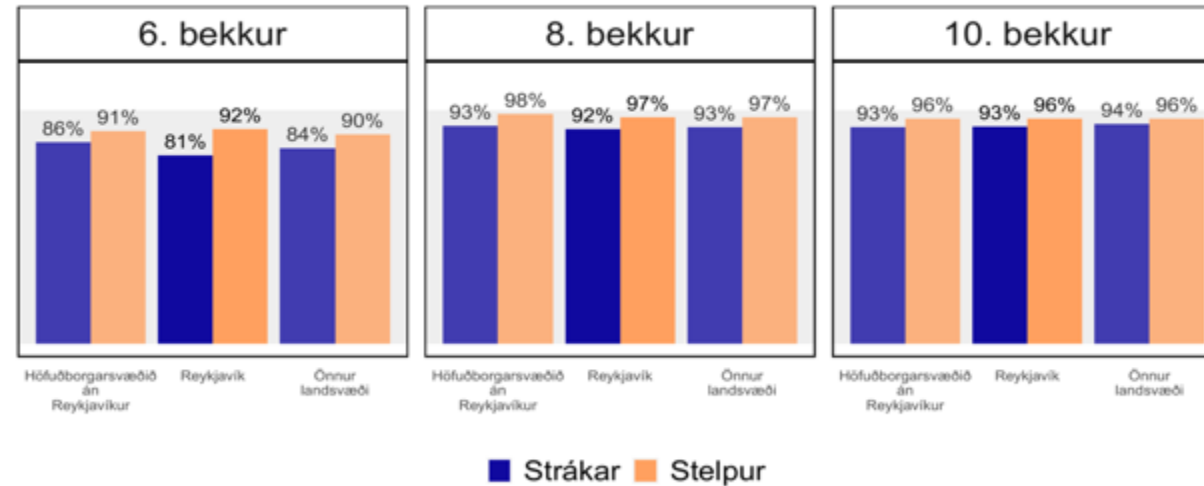

Notkun samfélagsmiðla

Nota samfélagsmiðla

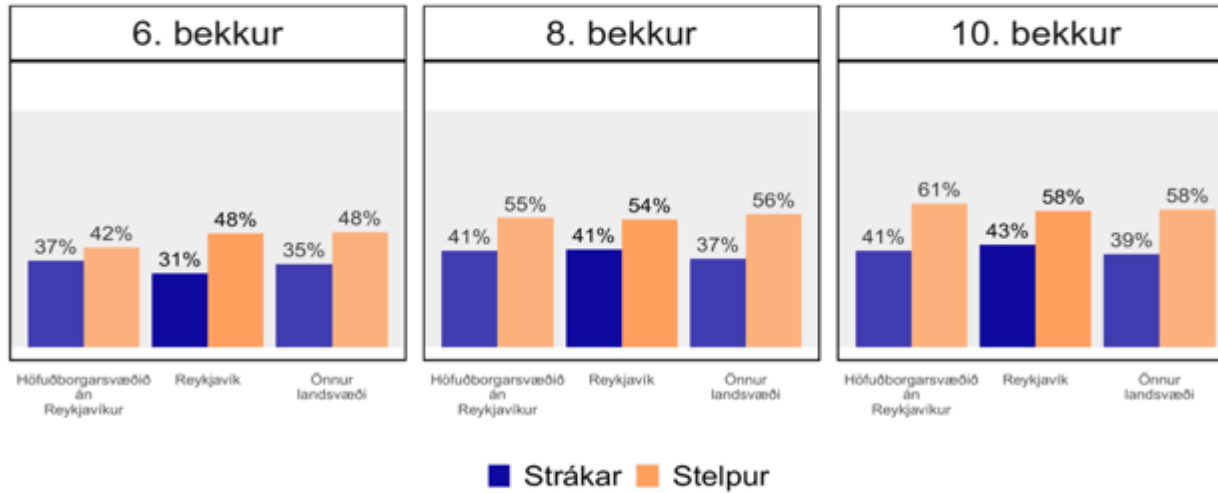
Nota samfélagsmiðla

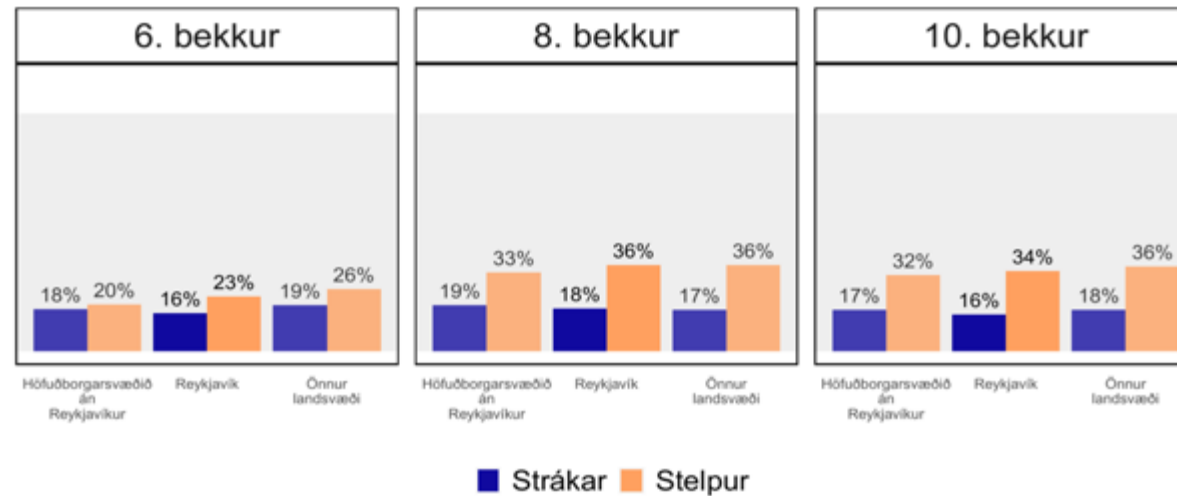

Notkun samfélagsmiðla

Eiga erfitt með að minnka tíma á samfélagsmiðlum

Líður illa án samfélagsmiðla

[Forsíða](#)[Vefforrit](#)[Skýrslur](#)[Um ÍÆ](#)[Verkáætlun](#)

Íslenska æskulýðsrannsóknin

MENNTAVÍSINDASTOFNUN HÍ

Vefforrit

Skýrslur

Opið og gjaldfrjálst

Verkáætlun

Íslenska æskulýðsrannsóknin

Íslenska æskulýðsrannsóknin (ÍÆ) er rannsókn sem Háskóli Íslands framkvæmir fyrir Mennta- og barnamálaráðuneytið á grundvelli 12 gr. æskulýðslaga nr. 70/2007. Markmið verkefnisins er að safna gögnum um velferð og viðhorf barna og ungs fólks og gera niðurstöður aðgengilegar til að styðja við stefnumótun.

Menntavísindastofnun Háskóla Íslands er framkvæmdaraðili æskulýðsrannsóknarinnar.

<https://iae.is/>

Hans Haraldsson

Tölfræðingur ÍÆ; Gagnagrunnur og vefforrit

Skólastarf

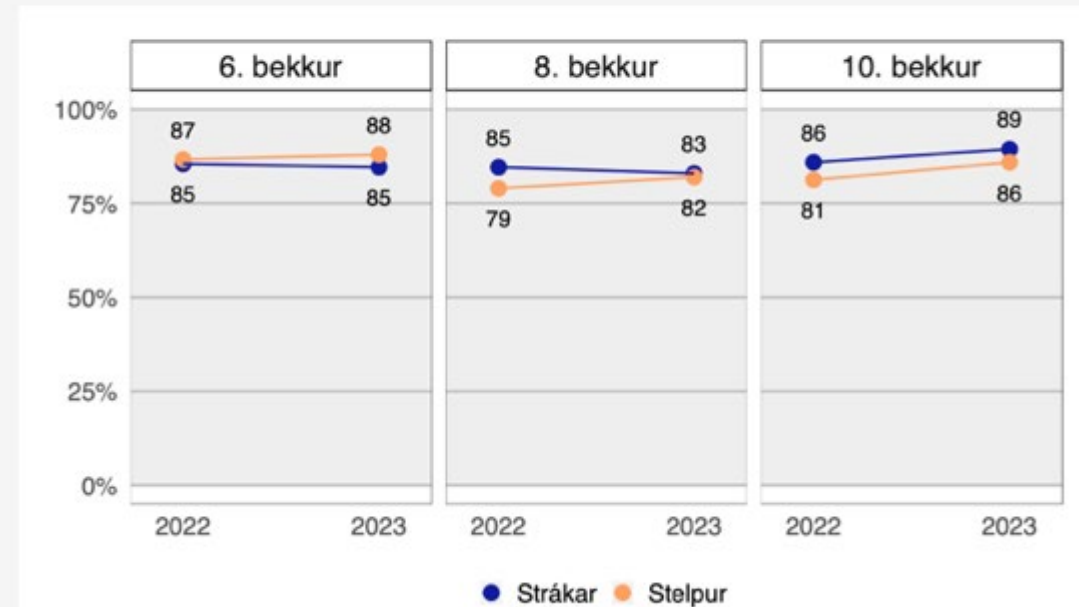
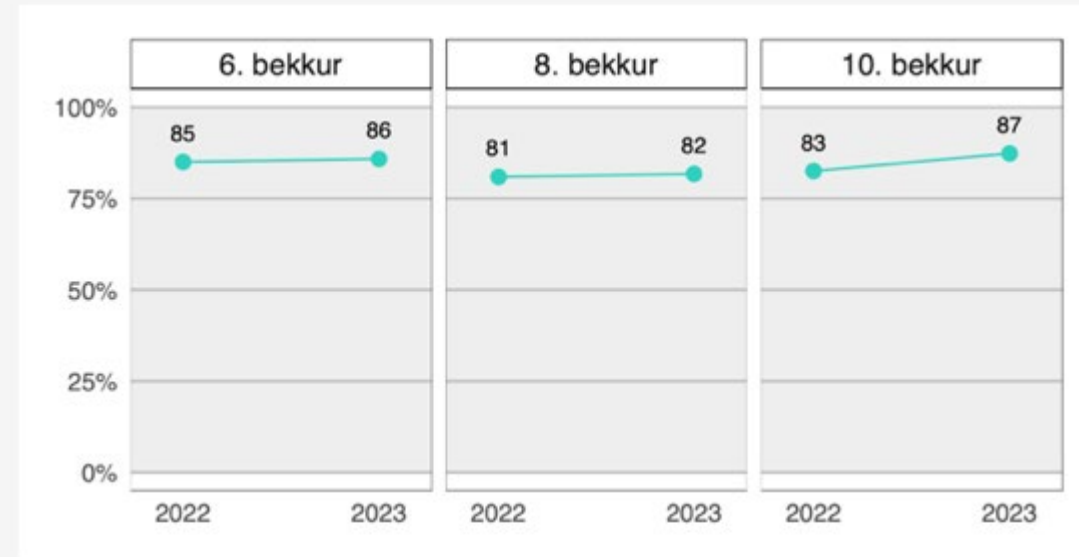

Líðan í skólanum

Spurning: „Hvernig líkar þér í skólanum?“

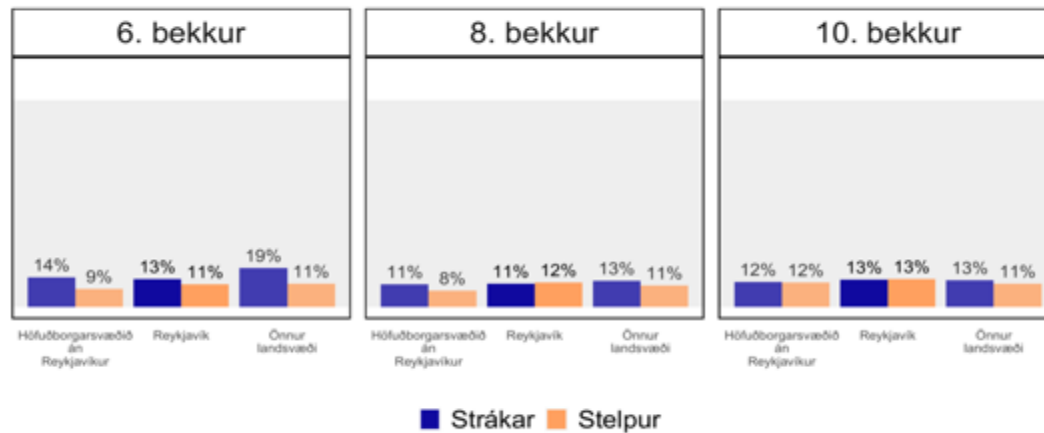
Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mér líkar mjög vel í skólanum“ eða „Mér líkar þokkalega í skólanum“

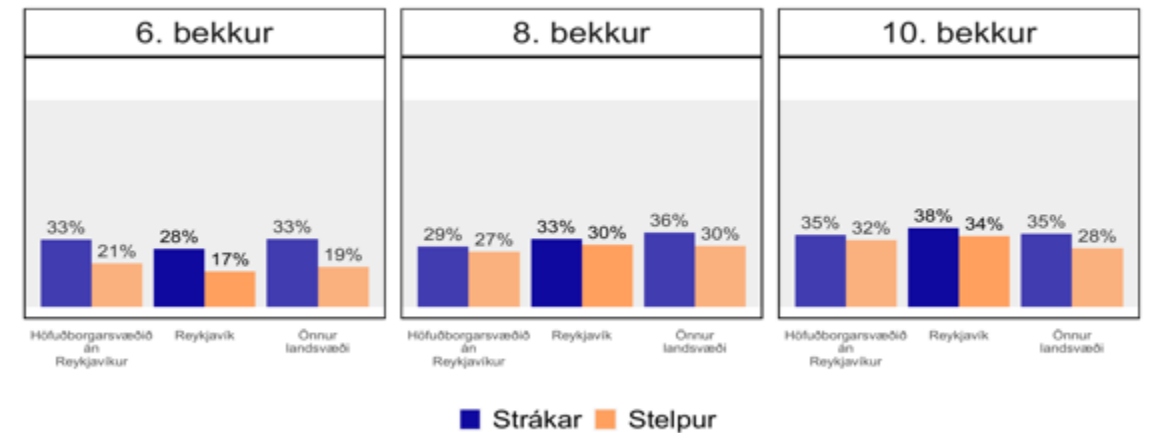

Mæting í skólann

Hafa skrópað heilan dag

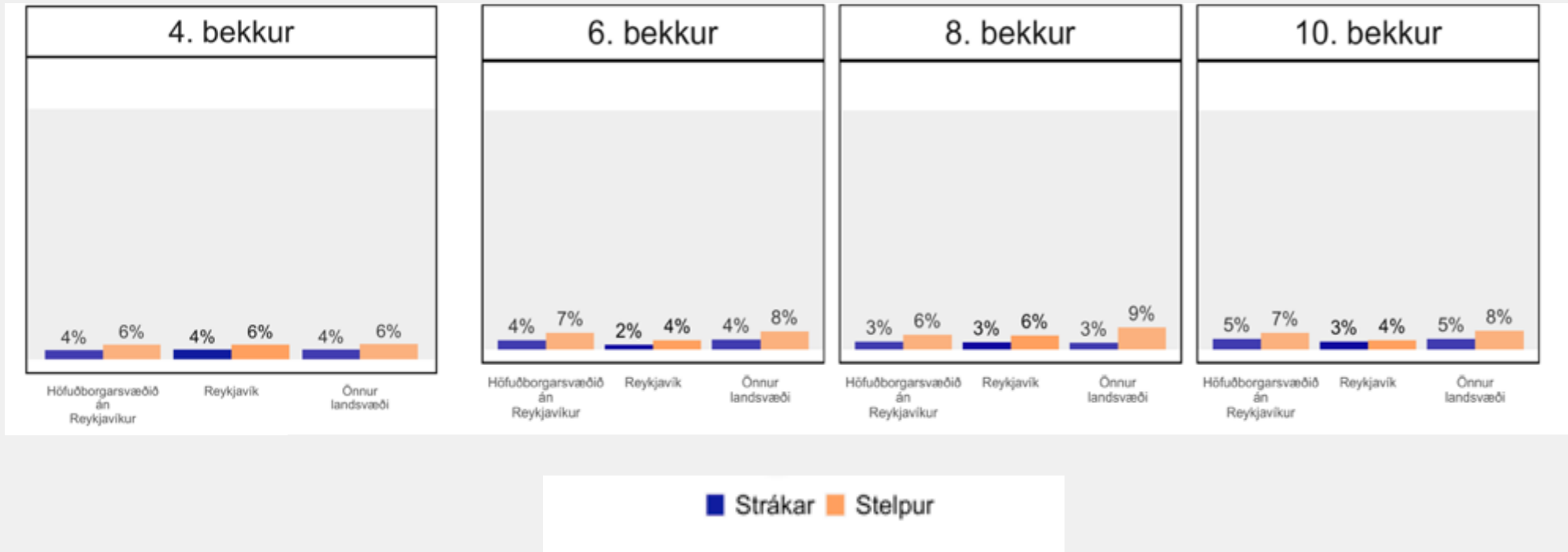

Hafa skrópað í tíma

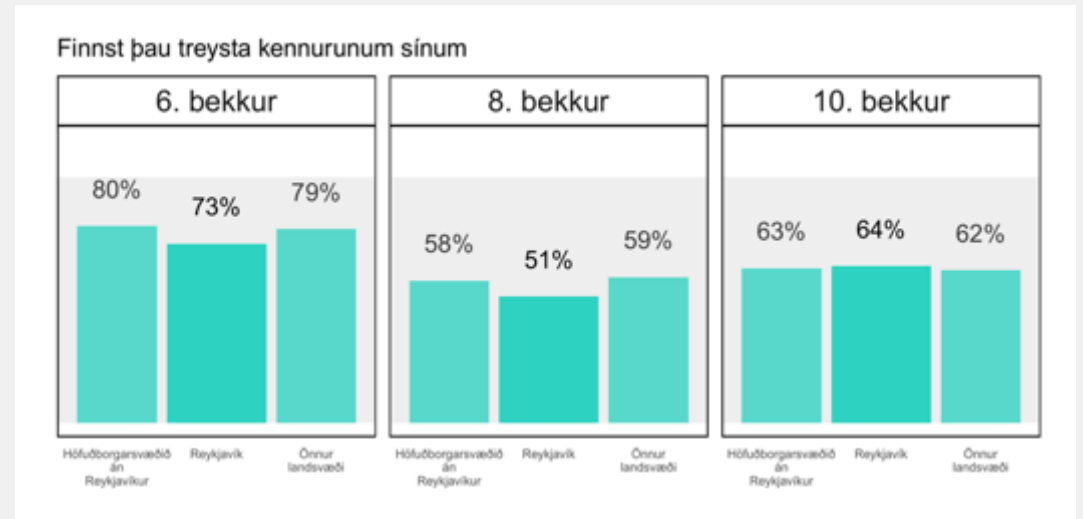
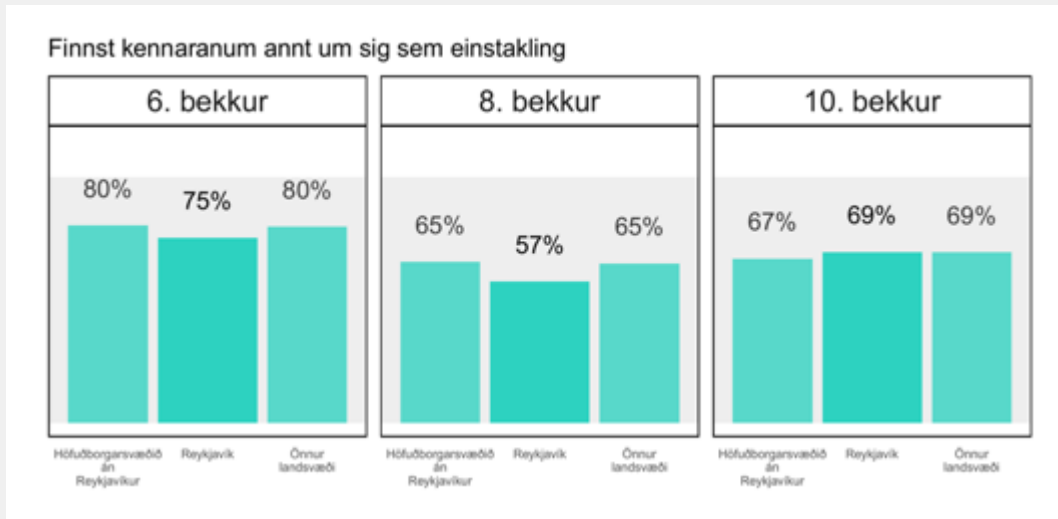

Líðan í frímínútum

Viðhorf til kennara

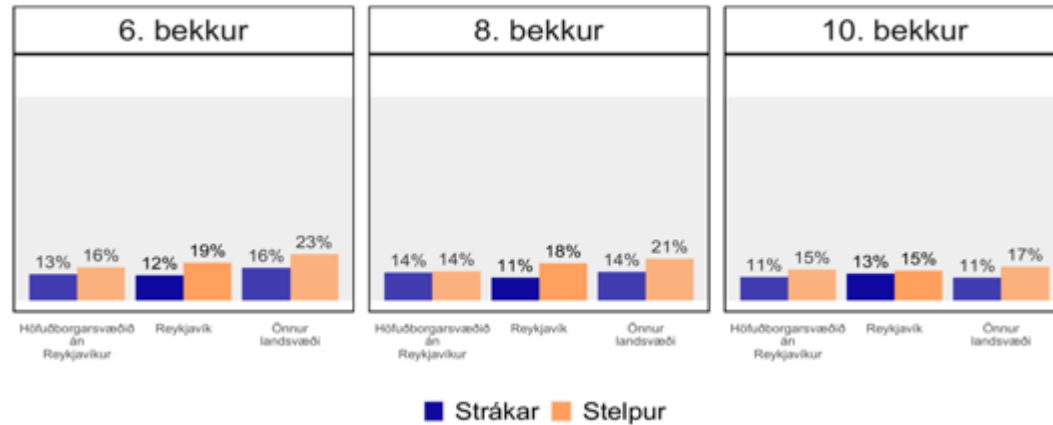

Með hækkandi aldri dregur heldur úr upplifun að kennara sé annt um þau og traust til kennara minnkar, sér í lagi hjá stúlkum

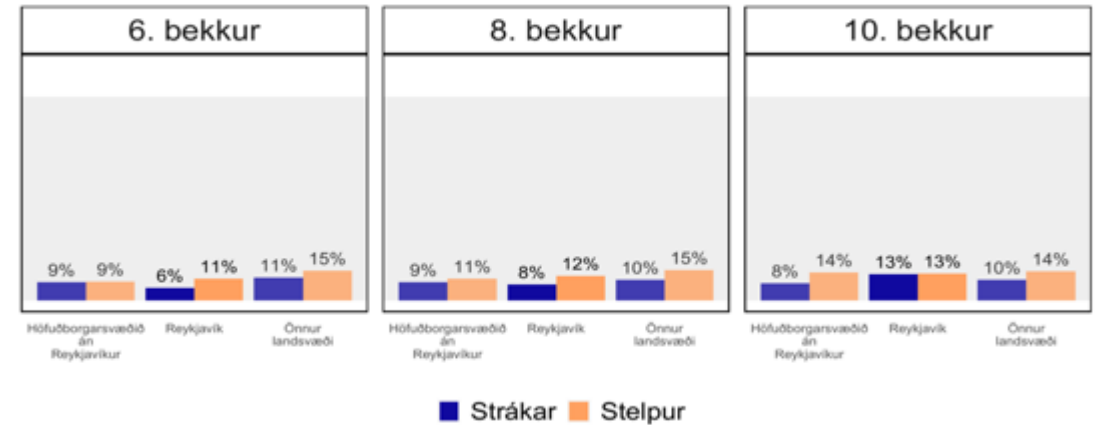

Upplifa sig utangarðs og einmana í skólanum

Upplifa sig utangarðs (eða skilin útundan) í skóla

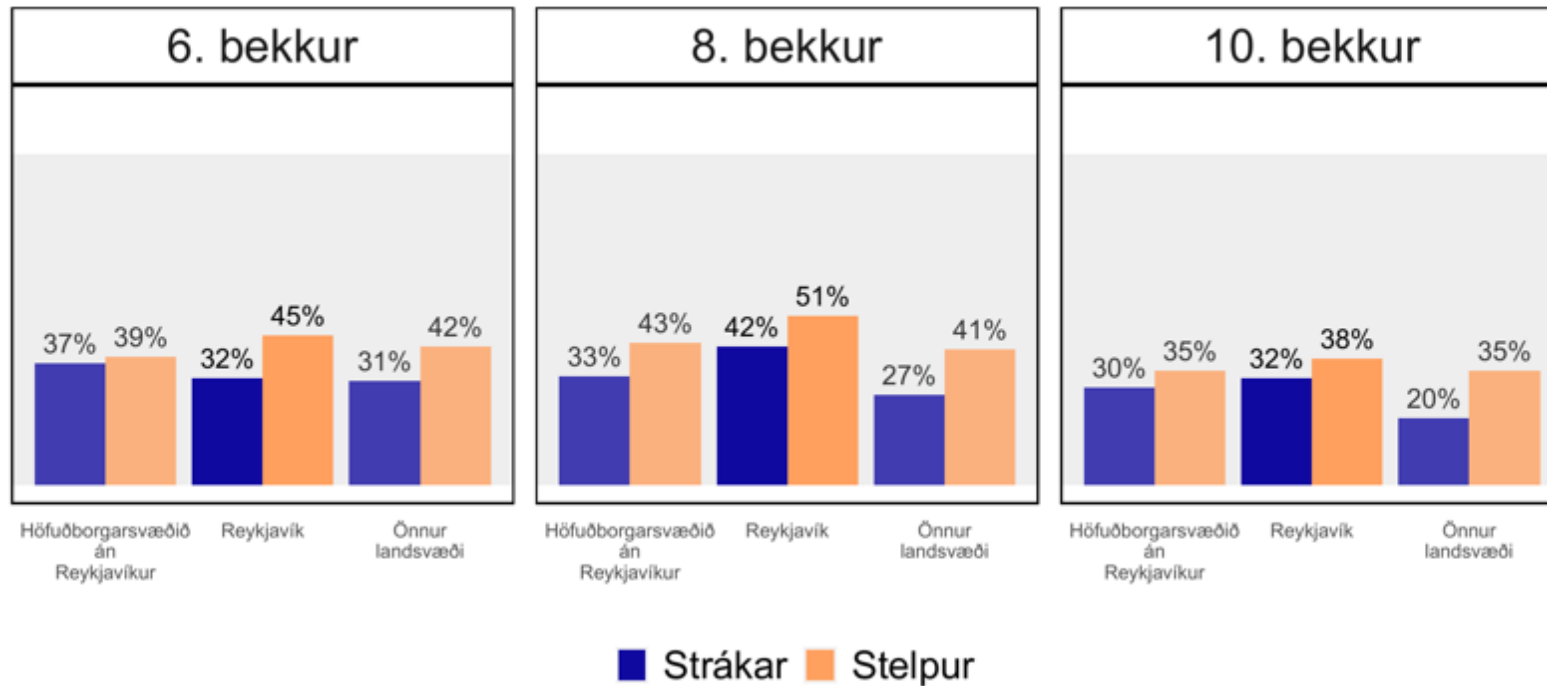
Finnst einmana í skólanum

Öryggi á skólasalernum

Upplifa óöryggi á skólasalernum

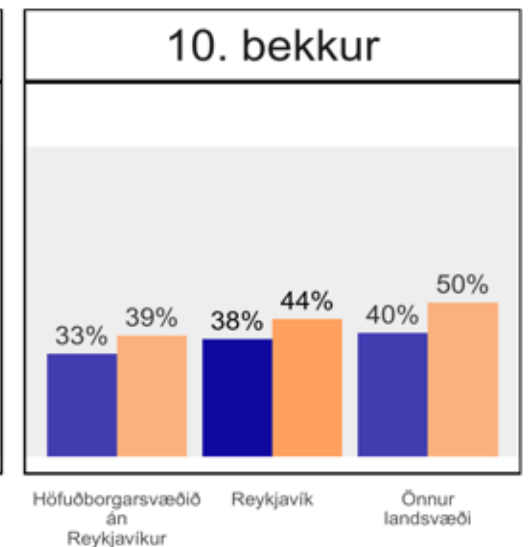
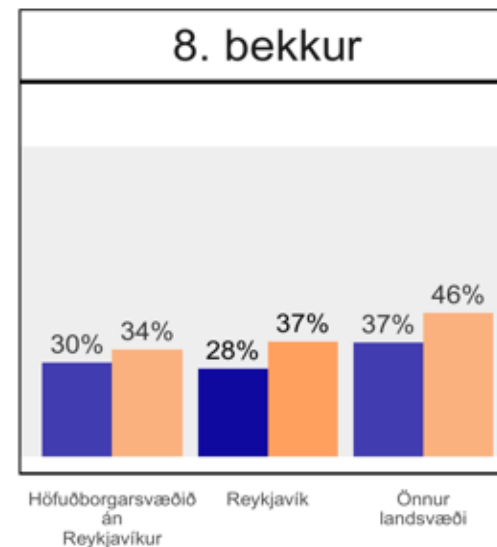
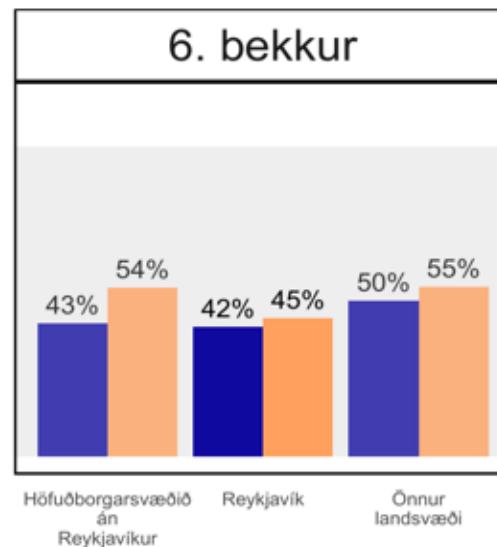
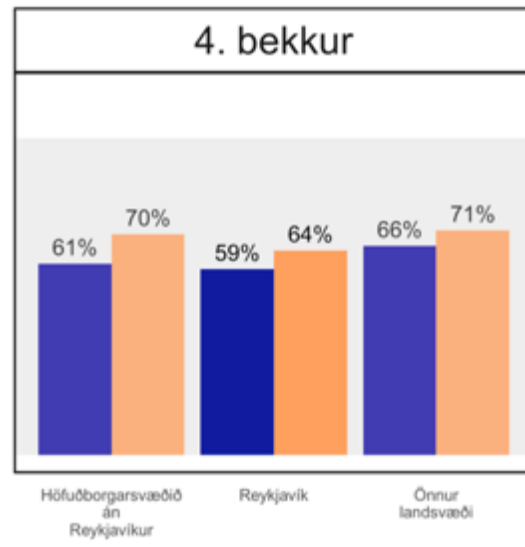

Fullorðinn í skólanum sem gott er að tala við þegar þú hefur áhyggjur eða líður illa

Hlutfall sem velur svarmöguleikann „Já“

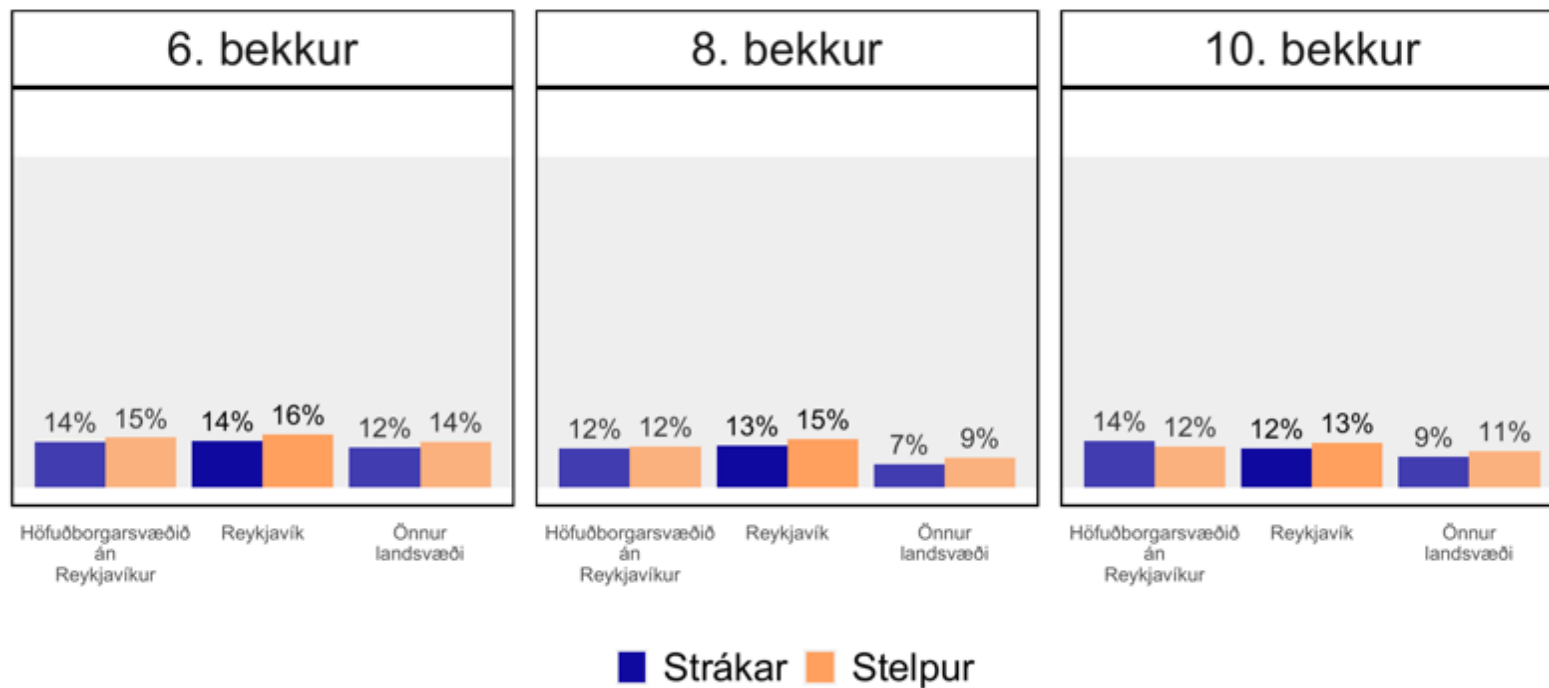

■ Strákar ■ Stelpur

Þekking barnasáttmálann vel

Þekking barnasáttmálann vel

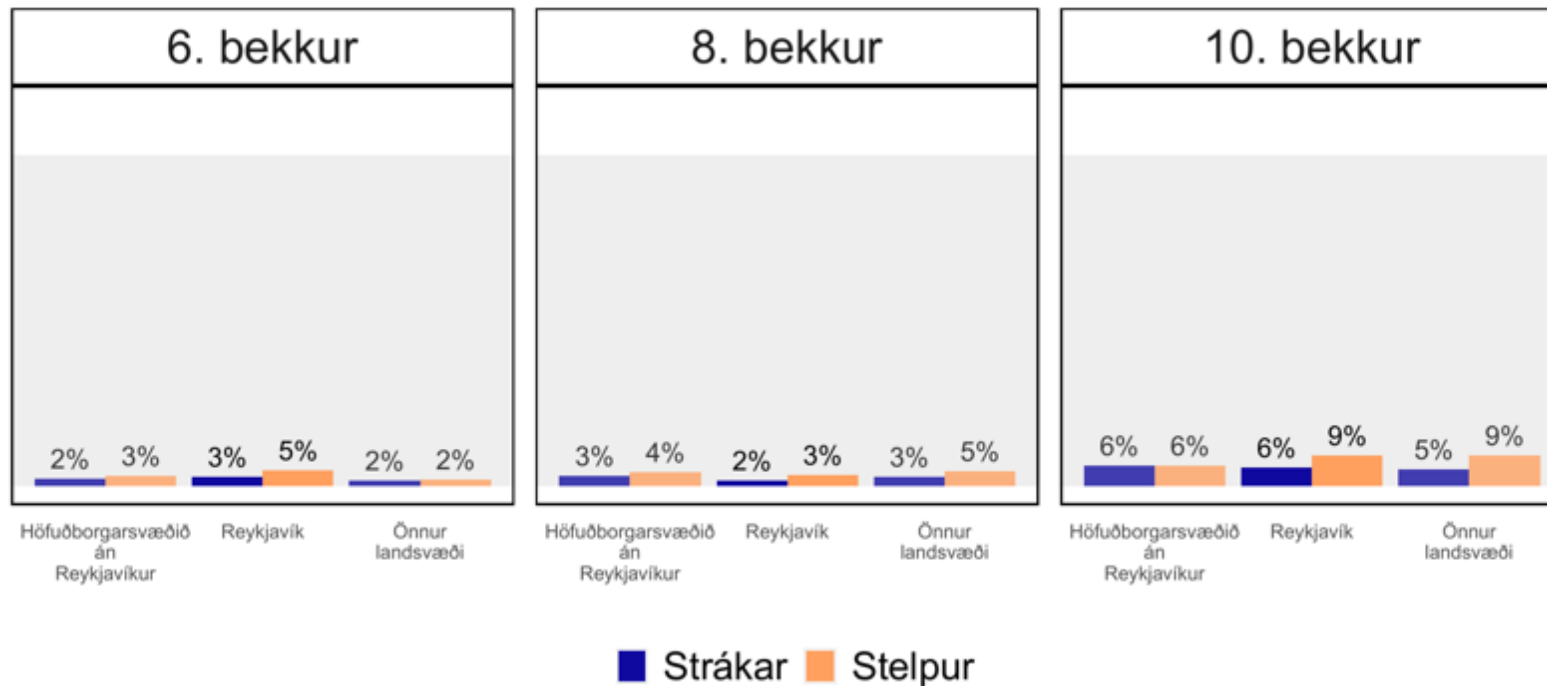

Þátttaka í skólaráði/réttindaráði eða slíku

Hlutfall sem velur svarmöguleikana „Mjög sammála“ eða „Sammála“

Taka þátt í skólaráði, réttindaráði eða slíku

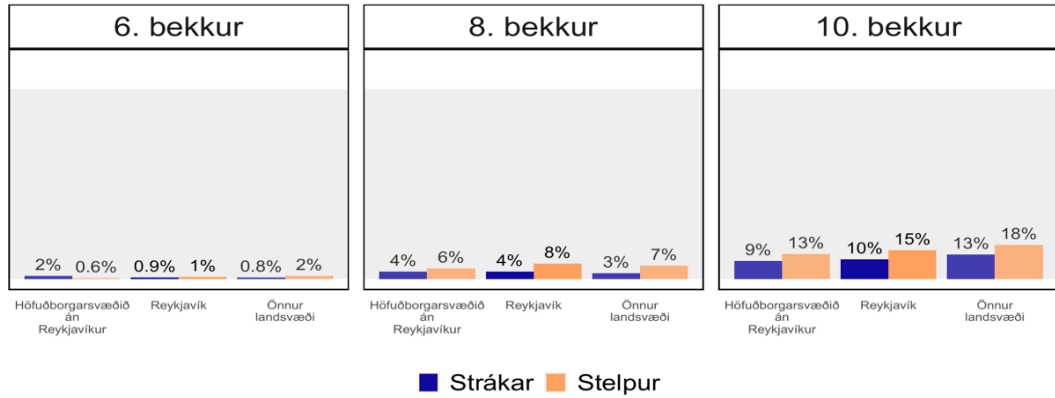
Nikótín, áfengi og önnur vímuefni

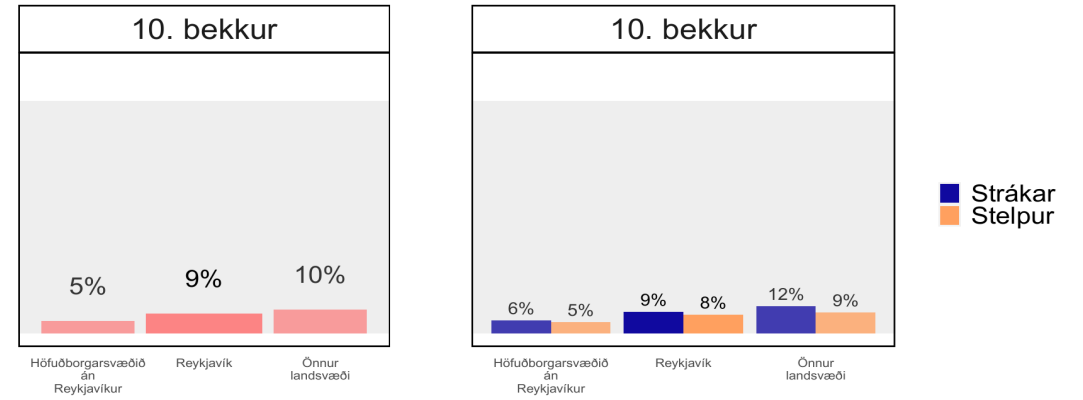

Nikótínnotkun

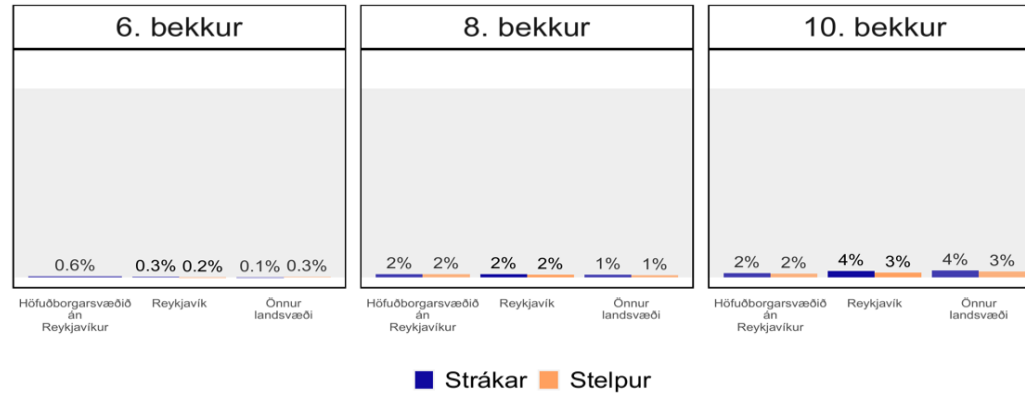
Hafa reykt rafrettu undanfarna 30 daga

Hafa notað nikótínþúða undanfarna 30 daga

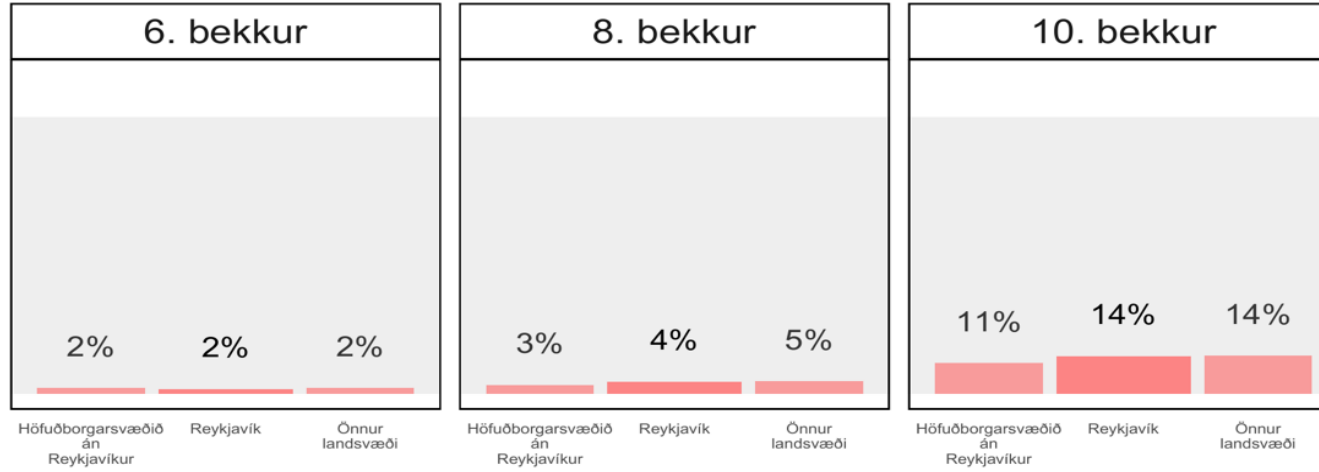

Hafa reykt sígarettu undanfarna 30 daga

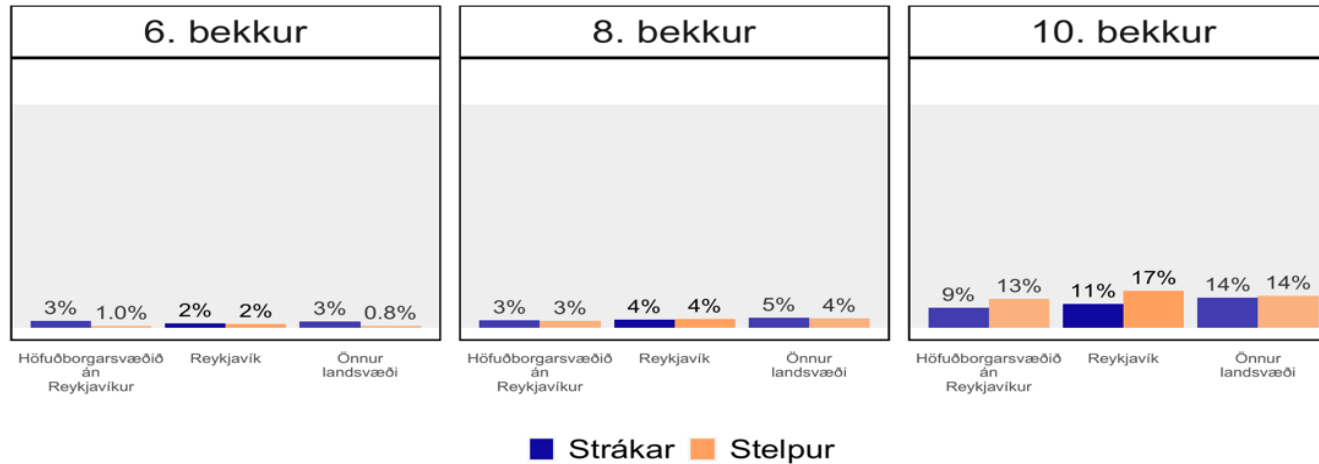

Hafa drukkið áfengi undanfarna 30 daga

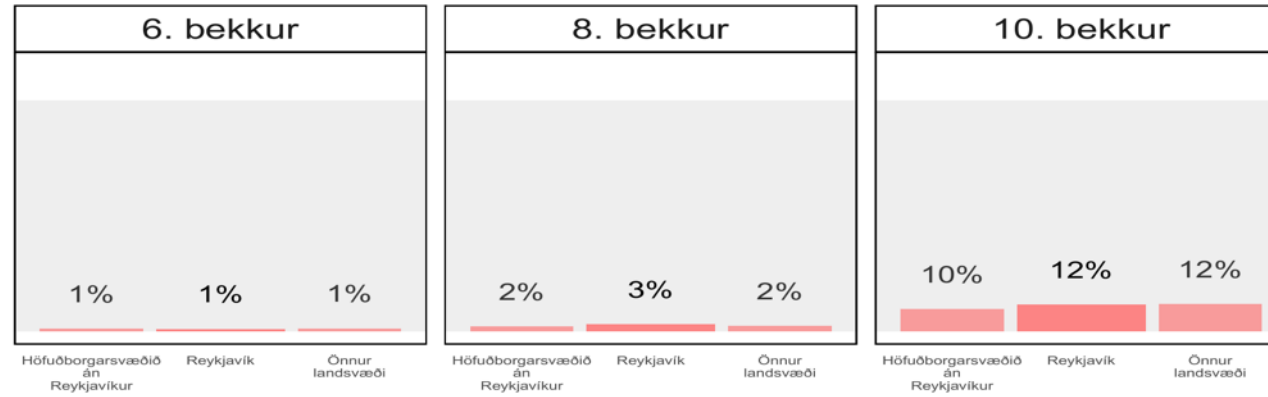

Hafa drukkið áfengi undanfarna 30 daga

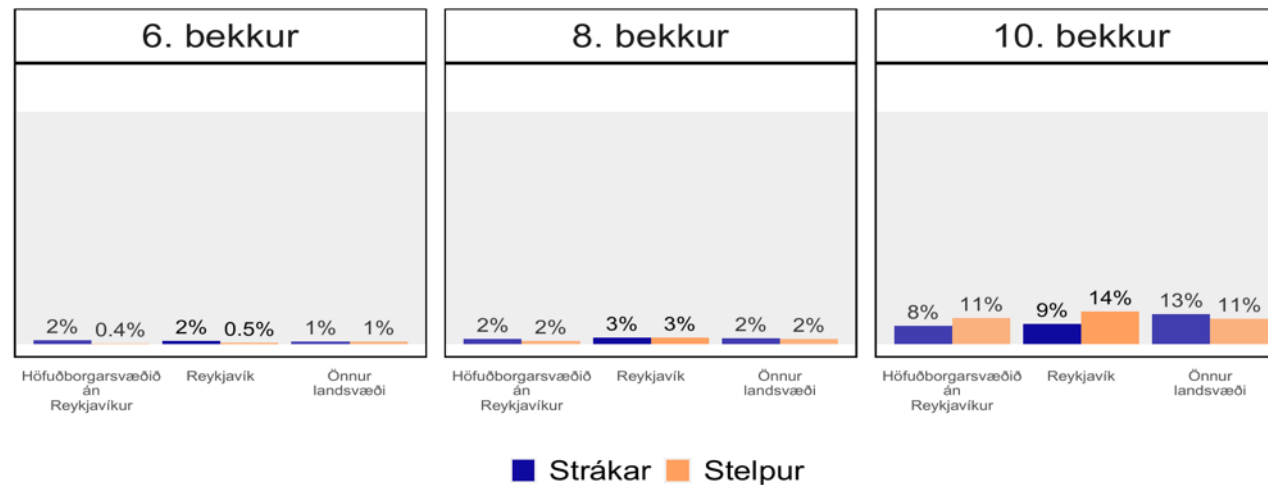

Hafa orðið drukkin

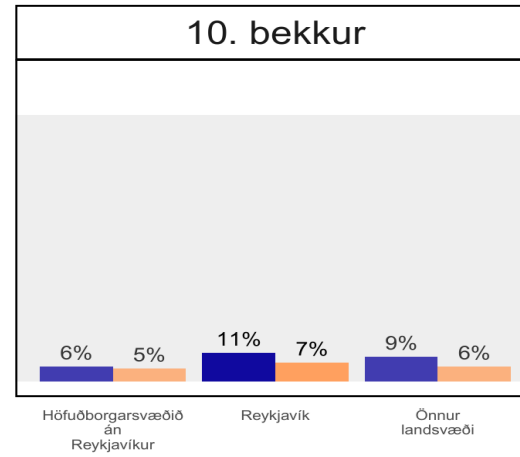
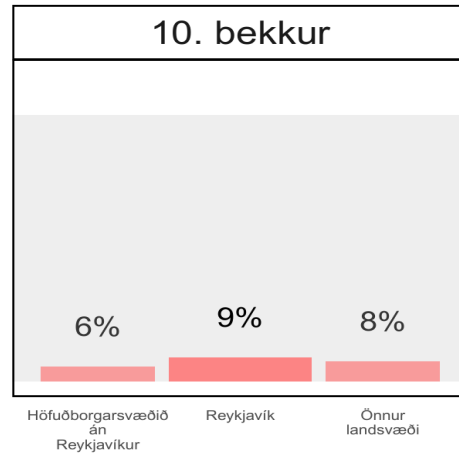

Hafa orðið drukkin

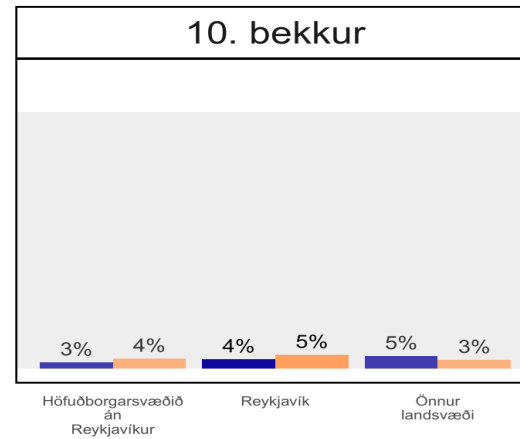
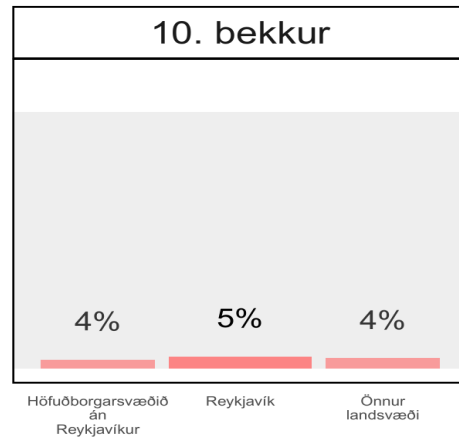

Hafa notað kannabis um ævi

Strákar
Stelpur

Hafa notað spice um ævi

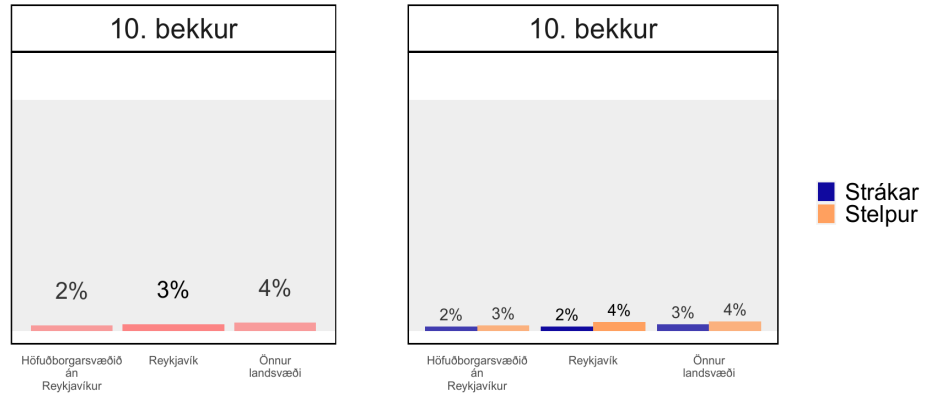
Strákar
Stelpur

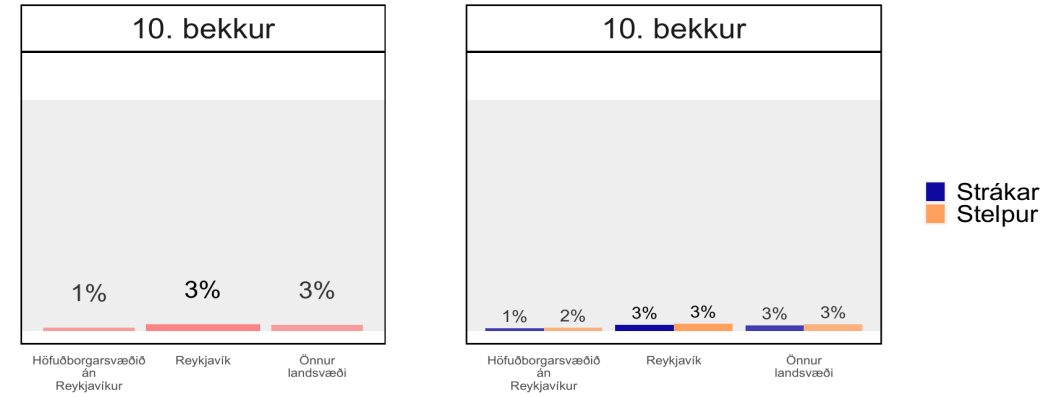

Vímuefni

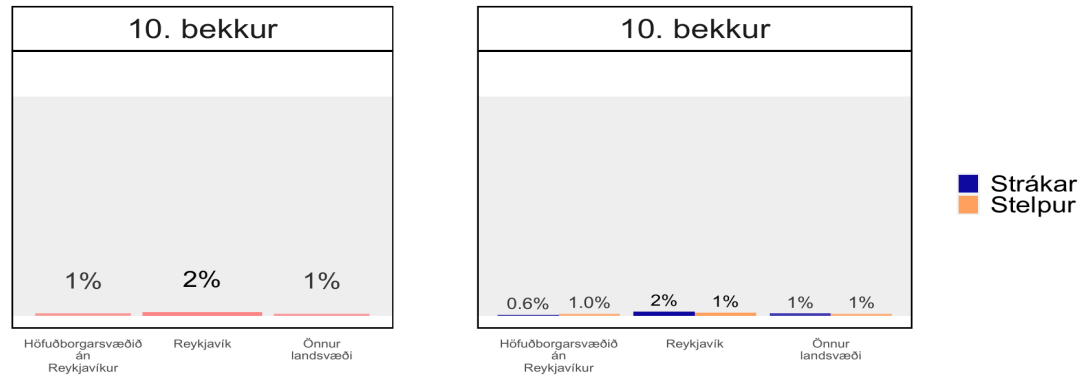
Hafa notað verkjalyf til að til að komast í vímu um ævi

Hafa notað róandi lyf til að komast í vímu um ævi

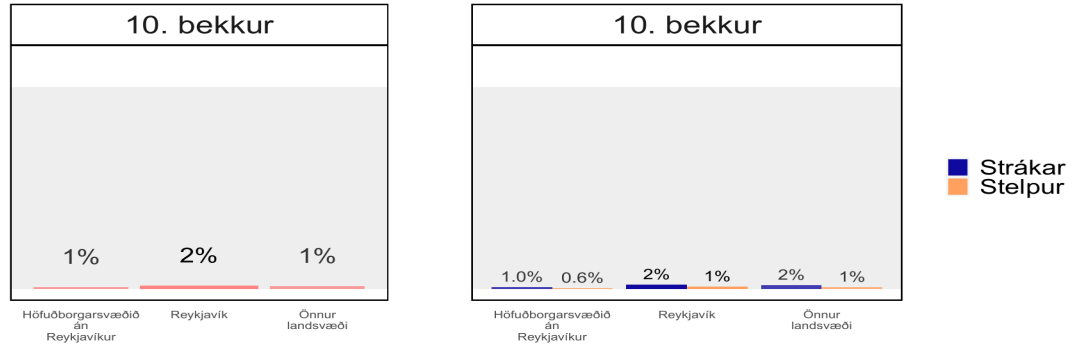

Hafa notað E-töflur/Mollý um ævi

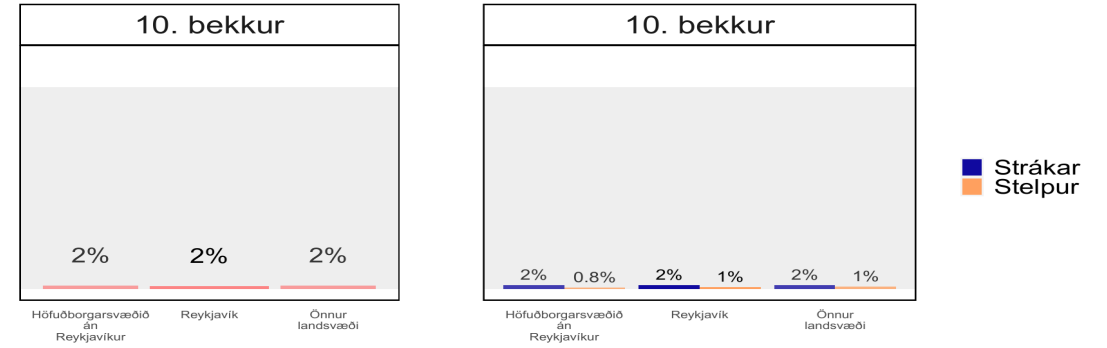

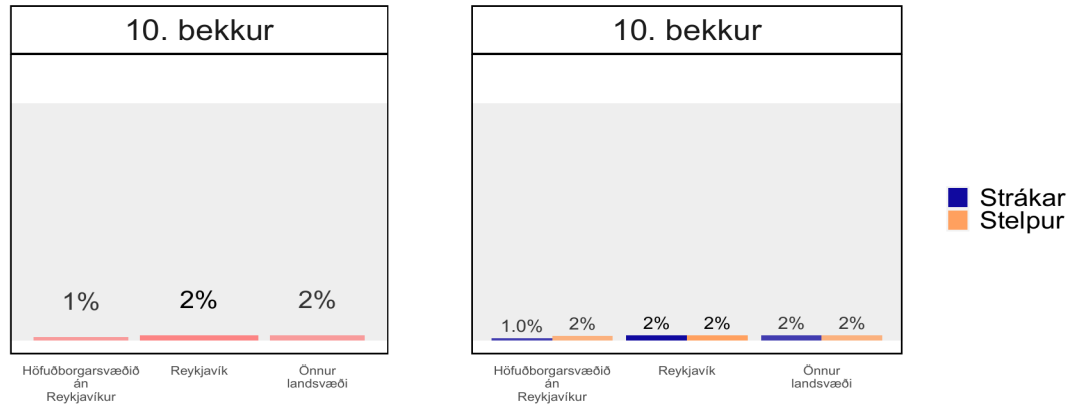
Hafa notað amfetamín um ævi

Hafa notað kókaín um ævi

Hafa notað önnur örvandi lyf til að komast í vímu (t.d. Ritalin eða Concerta)

Hafa notað LSD eða önnur ofskynjunarlyf

